

Stormen om vindmøllerne ved Østerild
Analyse af en konflikt med mange parter

Borch, Kristian

Publication date:
2010

[Link back to DTU Orbit](#)

Citation (APA):
Borch, K. (2010). Stormen om vindmøllerne ved Østerild: Analyse af en konflikt med mange parter.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Stormen om vindmøllerne ved Østerild

Analyse af en konflikt med mange parter

Kristian Borch

01.12.2010

Indholdsfortegnelse

Sammenfatning	2
Executive summary.....	2
Introduktion.....	5
Problemformulering	6
Metode	7
Diskursanalyse	8
1. og 2. Ordens iagttagelser.....	11
Hvad viser diskursanalysen.....	13
Konfliktens omdrejningspunkter: Naturhensyn og VVM-redegørelsen.....	20
Diskussion.....	21
Tredjepersons stilling	22
Magt	25
Besvarelse af spørgsmål 1	29
Besvarelse af spørgsmål 2	29
Besvarelse af spørgsmål 3 og 4	30
Konklusion	33
Litteraturliste.....	34
Appendiks	36
Artikulation FOR placering af testcentert i Østerild	36
Artikulation IMOD placering af testcentert i Østerild	42
Artikulation for et testcenter i Østerild, men med mange FORBEHOLD.....	51

Sammenfatning

Denne analyse ser på konflikten i forbindelse med placeringen af et nationalt testcenter for vindmøller i Østerild. Testcenteret bliver det hidtil største anlæg i verden for test af vindmøller op til en højde af 250 meter. Lovforslaget blev vedtaget i Folketinget den 4. juni 2010. Det indebærer, at der må fældes 4,5-5,5 kvadratkilometer skov samt ekspropriation af et antal ejendomme i området.

For at udrede konflikten er der foretaget en diskursanalyse på 20 tekster, der alle forholder sig til miljøministeriets pressemeddelelse og brev til lodsejerne om beslutningen den 30. september 2009.

Spicalet forsøger at besvare fire overordnede spørgsmål:

- 1) Kan beslutningen om at placerer testcenteret i Østerild betegnes som demokratisk, og giver det overhovedet mening at tale om en demokratisk beslutningsproces?
- 2) Kan diskursanalyse bruges til udredning af en konflikt, eller står det i et modsætningsforhold til konfliktteoretiske modeller?
- 3) Kunne miljøministeriet have grebet beslutningen om placering af testcenteret i Østerild anderledes an?

4) Kan miljøministeriet på nuværende tidspunkt foretage sig noget, som vil få de fleste parter til at opfatte processen som fair?

Ad 1) På grund af den lukkede proces kan beslutningsprocessen om at placere testcenteret i Østerild umiddelbart ikke betegnes som demokratisk. Ifølge magtudredningen fra 2003 er fremgangsmåden dog ikke usædvanlig i forbindelse med forberedende lov arbejde i Danmark. Således er den lukkede proces et generelt problem for lovgivningen i Danmark, og ikke kun for placeringen af et nationalt testcenter for vindmøller. Rationalet bag en lukket proces er at undgå mobilisering af modstand mod upopulære beslutninger. Imidlertid er der i konfliktteorien evidens for at åbne strategier ofte frembringer det nødvendige klima for et frugtbart samarbejde mellem de involverede parter uden at der med forekommer urimelige krav og modstand. En lukket proces kan derimod føre til at de berørte parter føler sig så krænket at al forhandling udelukkes (se også punkt 3).

Ad 2) Diskursanalyse finder god anvendelse i udredning af en konflikt i forbindelse med den narrative og den transformative model, da både diskursanalyse og de to modeller tager udgangspunkt i konstruktivisme. Derimod er der et skarpt modsætningsforhold mellem den socialkonstruktivistiske diskursanalyse og den løsningsorienterede models tilhørsforhold i positivisme. Den løsningsorienterede model kritiseres specielt fordi den antager at analyser og personer kan være objektive og neutrale.

Diskursanalysen har vist at konfliktens kerne omhandler to punkter:

Naturhensyn: I udgangspunktet har beslutningen, om at placere testcenteret i Østerild, været præget af en politisk beslutning, om at de økonomiske rammer ikke har tilladt ekspropriation af landbrugsjord, samt de tekniske krav der er blevet stillet fra vindmølleindustrien og Risø-DTU's side. Efterfølgende er man indgået en forhandling med forligspartierne som har betydet at *"Skovfældningen er blevet reduceret med mere end to tredjedele til maksimalt 450 ha mod en tidligere overgrænse på op til 1.500 ha. Etablering af erstatningsskov bliver nu gennemført i forholdet 1:1,6, hvilket er højere end det, der ville gælde for private, der fælder fredskov. Oprindelig gik forslaget ud på at etablere erstatningsskov i forholdet 1:1."* (citater fra *Betænkning over forslag til lov om et testcenter for store vindmøller ved Østerild*).

Beslutningsgrundlaget med fokus på VVM-redegørelsen: Det er et faktum, at kammeradvokaten har påpeget fejl og mangler ved VVM-redegørelsen, hvilket tyder på en forhastet procedure, og at forberedelserne til anlægsloven har mistet legitimitet. Dette bestyrker kritikernes argument om, at regeringen har lagt sig fast på en placering i Østerild fra starten og at VVM undersøgelserne først og fremmest har skullet legitimere valget. På trods af disse kritikpunkter har forligspartierne accepteret at Østerild er den bedste placering under forudsætning af, at det ikke er i strid med EU's habitatdirektiv.

Ad 3) Den lukkede proces giver anledning til problemer, fordi efterfølgende forhandling bliver meget vanskelig (se også punkt 1). De berørte borgere og organisationer bliver umyndiggjort, hvilket betyder, at miljøministeriets argumenter om nødvendigheden af placeringen ikke får gehør, og den mangelfulde VVM-redegørelse gør det kun værre. Derudover giver både myndighedernes problematiske retorik og den lukkede proces anledning til konfliktoptrappende historier om manipulation og magtarrogance. Endelig er VVM-redegørelsen af en sådan kvalitet, at den mister sin legitimitet, og samtidig oplever de berørte parter hele processen som værende uretfærdig.

Ad 4) Der kan formegentlig opnås et bedre forhold til Dansk Naturfredningsforening (DN) ved at komme med indrømmelser omkring emner, som står højt på DN's ønskeliste, f.eks. en stramning af skovloven. Miljøministeriet bør gå i dialog med specielt lodsejerne, hvor der skal gøres en stor indsats for at vise lodsejerne den respekt, der muligvis vil sætte dem i stand til at sagen i et større perspektiv. Det vil også være konstruktivt, om miljøministeriet kunne ændre retorikken i kommunikationen med de berørte parter, som i øjeblikket opfattes som meget arrogant og stødende. Dette vil kunne give en bedre relation til lodsejerne, som har vist sig at være meget effektive til at fortælle offentligheden deres side af historien. En historie, som ikke er særlig gavnligt for hverken vindmølleindustrien, miljøministeriet og regeringen.

Specialet konkluderer således at upopulære beslutninger i videst muligt omfang skal inddrage de berørte parter i en mere åben forhandling om mulighederne, da der er evidens for, at dette skaber et samarbejds-klima der føre til konstruktiv dialog og bedre løsninger på længere sigt.

Denne analyse har vist, at konflikten hurtigt bliver optrappet på grund af miljøministeriets anvendelse af et klodset og passivt kancellisprog specielt i deres kommunikation med lodsejerne. Det vil være anbefalelsesværdigt at arbejde med en kommunikationskultur, der kan skabe en bedre relation mellem parterne, og som kan give grobund for konstruktiv dialog og forhindre destruktive historier.

Myndighederne skal sikre legitimitet i forarbejdet til lovgivningen ved i højere grad at inddrage den ekspertviden der er til rådighed. For eksempel ved at udnytte Dansk Naturfredningsforening og Danmarks Miljøundersøgelser kompetencer inden for VVM redegørelser.

Den valgte procedure har presset Miljøministeriet i defensiven, og man bør hurtigst muligt indlede forhandlinger med de berørte parter. Ikke mindst skal man gå i dialog med lodsejerne om en værdig løsning.

Executive summary

This thesis examines the conflict around the location of a national test center for wind turbines in Østerild, and tries to answer four main questions:

- 1) Can the decision to place the test center in Østerild be described as democratic, and does it at all make sense to talk about a democratic decision making in this context?
- 2) Can discourse analysis be used to unravel a conflict, or is it inconsistent to conflict theory?
- 3) Could the Ministry of Environment have handled the decision on locating the test center in Østerild differently?
- 4) Can the Ministry of Environment is doing something that would make most parties perceive the process as fair?

Regarding 1) Because of the secretiveness up to the public announcement on where to locate the test center the process can not immediately be consider as democratic. However, this procedure is not unusual in connection with preparatory law work in Denmark.

Regarding 2) Discourse analysis finds good use in the elucidation of a conflict in the narrative and the transformative model, as both discourse analysis and the two models are based on constructivism. However, there is a sharp contradiction between social constructivist discourse analysis and the positivistic solution-oriented model.

Regarding 3) The closed process gives rise to problems because the subsequent debate becomes very difficult. The concerned citizens and organizations are legally incapacitated, which means that the ministry's arguments about the necessity of location will not be recognized, and the inadequate environmental impact assessment report only makes it worse. Finally, both the chancellery language and the closed process add fuel to the conflict escalating stories of manipulation and arrogance of power. Finally, the environmental impact assessment report of such quality that it loses legitimacy.

Regarding 4) The conflict appear to be very critical, but better relationship to the Danish Society for Nature Conservation (DN), could be reached through concessions, e.g. regarding a tightening of the Forestry Act that are high on DN's wish list. Ministry of Environment should engage in a dialogue with particular landowners, in an effort to show them respect and some kind of empowerment. It would also be constructive for to make an effort to improve the rhetoric in their letters, currently perceived as very arrogant and offensive.

The analysis concludes that unpopular decisions should follow a conditionally open strategy since there is evidence that this can elicit sufficient cooperation without becoming vulnerable to excessive claiming.

Moreover, it has been shown that the conflict quickly escalates due to the authorities' use of a clumsy and passive chancellery language – especially towards the landowners. It is recommended to work with the communication culture in order to establish a better relation between the partners.

The authorities must ensure legitimacy in the preparatory law work by involving the available expert knowledge, for example by making use of The Danish Society for Nature Conservation (DN) and The National Environmental Research Institute inside environmental impact assessment.

The chosen procedure has put the ministry in the defensive, and negotiations should be initiated as soon as possible, as it has all ready occurred with DN. A dialogue should be initiated with the landowners in an attempt to find a dignifying solution.

Introduktion

Om aftenen den 30. september 2009 ankommer et brev med taxa til lodsejerne i Østerild. I brevet står, at regeringen har besluttet at placere et nationalt testcenter for hav- og landvindmøller i Østerild plantage (her efter testcenteret). Brevet oplyser lodsejerne om, at deres ejendomme i den forbindelse vil blive eksproprieret, og at de indkaldes til borgermøde 8 dage senere. Forinden var flere af dem dog blevet orienteret om, at deres ejendomme skulle eksproprieres af opsøgende journalister, der kom lige fra daværende miljøminister Troels Lund Poulsens pressemøde.

Testcenteret er et forsøgs- og demonstrationsanlæg for kæmpevindmøller (op til 250 meter høje). Ifølge et politisk forlig den 28. maj 2010 mellem regeringen, DF, S og SF placeres testcenteret i Østerild klitplantage i Thy. Lovforslaget blev vedtaget i Folketinget den 4. juni 2010. Placeringen af testcenteret har afstedkommet voldsomme protester både fra de lokale lodsejere og NGO'er (Ikke statslige organisationer – Non-governmental organisations), så som Danmarks Naturfredningsforening (DN), og Dansk Ornitologisk Forening (DOF), da man mener, at unik natur ødelægges og landskabet vil blive skæmmet af de meget store møller. DN har 5. juni 2010 klaget til EU-kommissionen og EU-parlamentet og bedt dem rejse sag mod Danmark. Desuden har kammeradvokaten set på VVM¹-redegørelsen og besluttet at den indeholder væsentlige mangler.

Dette speciale beskæftiger sig med det, der er blevet sagt og skrevet – og hvordan - i forbindelse med konflikten om placering af testcenteret. Placeringen får store konsekvenser for landskab og natur, så vel

¹ VVM betyder Vurdering af Virkninger på Miljøet. VVM er en redegørelse for hvordan et projekt vil påvirke det omgivende miljø. I følge Planloven må visse typer af virksomheder og anlæg på land ikke påbegyndes, før kommunen eller Miljøministeriet har fastsat retningslinjer for virksomhedens eller anlæggets udformning og beliggenhed, samt godkendt/meddelt tilladelse til anlæggets etablering. VVM-reglerne i Planloven udspringer af EU's VVM-direktiv. (<http://www.vvm.dk/>)

som for de mennesker der bor i umiddelbar nærhed af testcenteret. Konflikten involverer således mange parter, som alle har forskellige roller og magt. Det handler i høj grad om de relationer, der dannes under forløbet fra beslutningen offentliggøres den 30. september 2009 og frem til den 28. maj 2010, hvor regeringen får flertal for placeringen og indgår en aftale med forligspartierne.

Problemformulering

Projektering af større teknologiske anlæg så som store vindmøller, biogasanlæg og atomkraftværke afstedkommer ofte store konflikter mellem lokale og overordnede interesser. Dette kan føre til u hensigtsmæssige ressourceforbrug, gener, og i yderste konsekvens sabotage. Testcenteret for vindmøller er et eksempel på et anlæg, hvor konsekvenserne er betydelige for miljø, natur og mennesker. Beslutningen om at placere testcenteret i Østerild er blandt andet blevet kaldt for "udemokratisk" af projektets modstandere, mens myndighederne henholder sig til, at alle regler og procedurer er blevet overholdt.

Formålet med projektet er at undersøge, hvad der har eskaleret konflikten omkring testcentrets placering, samt om der kan gives nogen retningslinjer for en beslutningsproces, der kan opfattes som fair for parterne.

Desuden testes om diskursanalyse kan bidrage til udredningen af komplicerede konflikter med mange parter, og om der er et modsætningsforhold mellem diskursteori og konfliktteori.

Spørgsmål der søges besvaret

- 1) Kan beslutningen om at placere testcenteret i Østerild betegnes som demokratisk, og giver det overhovedet mening at tale om en demokratisk beslutningsproces?
- 2) Kan diskursanalyse bruges til udredning af en konflikt, eller står det i et modsætningsforhold til konfliktteoretiske modeller?
- 3) Kunne miljøministeriet have grebet beslutningen om placering af testcenteret i Østerild anderledes an?
- 4) Kan miljøministeriet på nuværende tidspunkt foretage sig noget, som vil få de fleste parter til at opfatte processen som fair?

Motivation

Spørgsmål 1

Man kan hævde, at spørgsmålet om demokrati ikke har meget med konfliktteori at gøre. Når jeg alligevel undersøger spørgsmålet, er det fordi man ofte forbinder konstruktiv konfliktløsning med demokrati og demokratiske institutioner (Deutsch, 2006: 90; Wallensteen, 2007: 275).

Spørgsmål 2

Diskursanalysen kan overordnet betragtes som en måde at tænke på, men kan også bidrage konkret med en værktøjskasse af analyseredskaber, som kan anvendes i udredningen af en konflikt. Diskursanalysen ser på den sociale konstruktion af de selvfølgeligheder, som betragtes som "objektive facts" i positivismen og "den dybere mening" i hermeneutikken (Dyrberg et al., 2000: 10). Hermeneutikken henviser til den forståelsesorienterede tilgang, der lægger vægt på tolkning, i modsætning til den forklaringsorienterede tilgang, der lægger vægt på kausale love for sociale fænomener.

I dette speciale har jeg valgt at diskutere konflikten ud fra tre modeller på baggrund af diskursanalysen: Den narrative, den transformative og den løsningsorienterede. Af disse modeller har i særdeleshed den narrative model rødder i socialkonstruktivismen, hvilket i teorien skulle gøre det uproblematisk at anvende modellen i forlængelse af en diskursanalyse. En anden model er den transformative, som eksplicit er værdibaseret, men hvor det videnskabs teoretiske tilhørsforhold ikke står helt klart. Som i den narrative model er fokus ikke på problemet, men på situationer og historier. Den tredje model som jeg vil bringe i

anvendelse er den løsningsorienterede model, som har sine rødder i positivismen, hvorfor man må forvente et modsætningsforhold til diskursanalysen og socialkonstruktivismen.

Spørgsmål 3 og 4

I politiske beslutningsprocesser og i forbindelse med beslutningernes implementering er der ikke tradition for mægling – i hvert fald ikke i Danmark. Alligevel kunne man godt forestille sig, at måden en mægler tænker på, kunne overføres til politiske beslutningsprocesser og dermed give et mindre problematisk forløb. Man kunne også tage skridtet videre og begrunde, at mægling kunne tages i anvendelse, når implementeringen af en politisk beslutning viser sig at skabe en problematisk konflikt.

Metode

Afgrænsning

- Objekt: Placering af et nationalt testcenter for hav- og landvindmøller i Østerild Klitplantage i Thy
- Tid: Start den 30. september 2009 blev det offentliggjort, at regeringen har truffet en politisk beslutning om at placere et nyt testcenter i Østerild klitplantage i Thy. Slut: politisk forlig den 28. maj 2010 mellem regeringen, DF, S og SF.

Østerild klitplantage²

Østerild klitplantage blev anlagt i årene 1889-1940, primært for at standse sandflugten.

I vest er plantagen præget af det barske klima og den sandede jordbund, mens man får et helt anderledes indtryk i plantagens østlige del, hvor der er mere løvskov. Her ligger kun et tyndt sandlag over den frodige jordbund. Længst mod øst grænser plantagen op til Tømmerby fjord, som hører til naturreservatet Vejlerne. I Østerild Klitplantage findes både de store vidder og den stille idyl. Plantagen er karakteriseret ved sin store variation, men også ved de mange tilbud til skovgæsten.

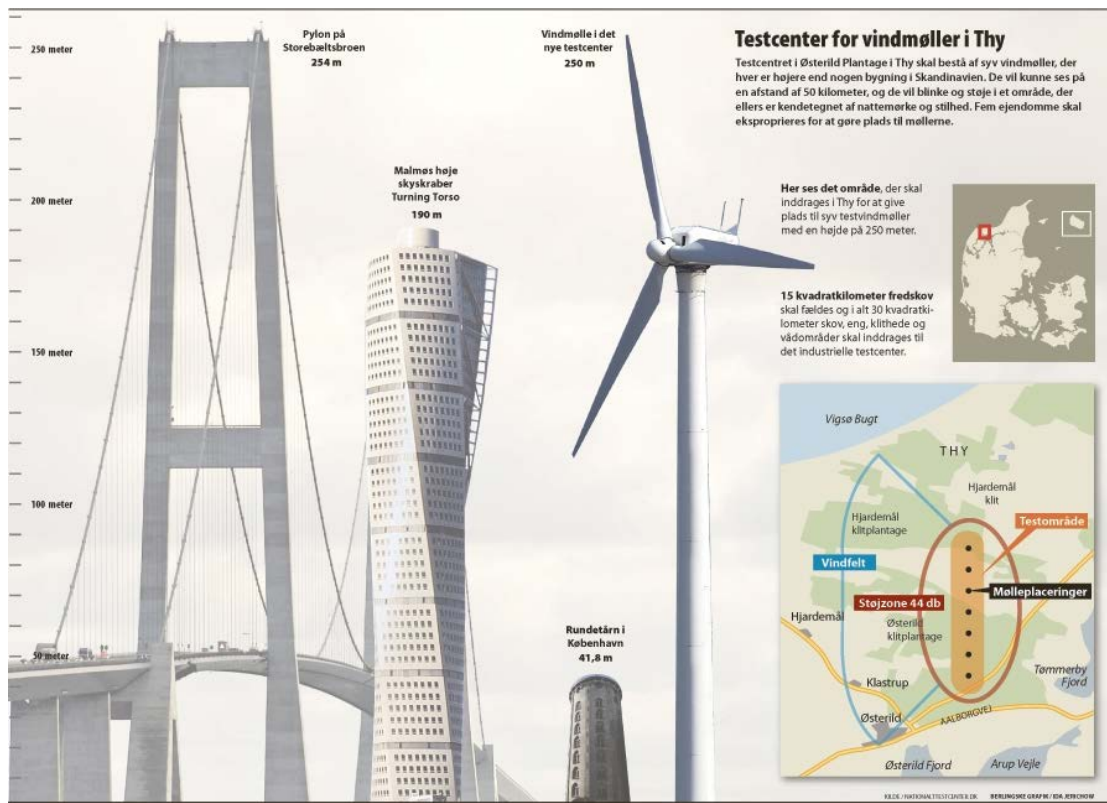

Figur 1 Sitkagran blev indført til Europa fra Nordamerika i 1830'erne, og træet kom til Danmark omkring 1850. I Danmark er den plantet i stor udstrækning, især i nord- og vestjyske klitplantager, i kystnære skove, på blødbundsarealer og på stærkt vindeksponerede lokaliteter. Den findes på omkring 34.000 ha, hvilket svarer til knap 7 % af det samlede skovareal (Skov- og naturstyrelsen).

² Fra skov- og Naturstyrelsens folder om Østerild klitplantage

Nationalt testcenteret for hav- og landvindmøller

Testcenteret bliver det hidtil største anlæg i verden for afprøvning af vindmøller op til en højde af 250 meter. Lovforslaget blev vedtaget i Folketinget den 4. juni 2010. Det indebærer, at der må fældes 4,5-5,5 kvadratkilometer skov samt ekspropriation af et antal ejendomme i området.

Figur 2 Testcenterets placering, samt størrelsesforhold

Diskursanalyse

For at få et overblik vil jeg starte ud med at udrede konflikten. Til det har jeg valgt at lave en diskursanalyse på en række dokumenter, som knytter sig til regeringens beslutning om placeringen af testcenteret. Diskursanalyse beskæftiger sig med relationer i et systems elementer (Andersen, 1999).

Når man gerne vil forstå og anvende diskursanalyse må man starte med Foucault, som betragtes som diskursanalysens fader (Andersen, 1999: 28). Imidlertid anviser Foucault ikke nogen entydig metode (faktisk hævder han selv at det ikke er muligt), hvilket jeg med min naturfaglige baggrund har et stærkt behov for. Heldigvis er der andre, der har set behovet for at gøre diskursanalyse operationelt.

Diskursanalysen er en socialkonstruktivistisk tilgang, og kan således ikke betegnes som sandheden i positivistisk forstand. I diskursanalysen smelter teori og empiri sammen – empirien bliver teoriafhængig i og med, at det er en social konstruktion i sig selv. For at i mødekomme resultaternes sociale konstruktion og samtidig sikre, at resultaterne kan anvendes uden for specialets rammer, vil metoden fremstå eksplicit, og resultaternes gyldighed vil behandles kritisk. Selve diskursanalysen findes i appendiks til specialet.

Antagonisme er diskursteoriens begreb for konflikt. Den opstår hvor forskellige diskurser støder sammen og der opstår en kamp om identitet og retten til at beskrive fænomener, og fastlægge sprogets betydning.

Diskursteori handler om, hvordan man italesætter repræsentationer af virkeligheden, og dermed skaber virkeligheden – herunder menneskers identitet og betydningen af viden (Jørgensen og Phillips, 1999). Denne kamp kan være ideologisk, og bestemte retninger inden for diskursteoriene bliver da også omtalt som postmarxistiske, idet de har været forsøg på at skabe forbindelse mellem arbejdsklassen og nye sociale bevægelser. Her tænkes på sociale bevægelser, der opstår i løbet af 60'erne i de vestlige samfund på baggrund af den post-industrialiserede økonomi (mere vægt på rettigheder og velfærd frem for materialisme).

For at denne metodeudredning ikke skal blive et teoretisk ridt ud i diskursteoriens hjørner – hvor interessant det end måtte være – vil jeg straks fokusere på, og argumentere for, selve den metode, jeg har valgt. Diskursanalyse er et værktøj, der siden 1980'erne har udviklet sig på tværs af humaniora og samfundsvidenskab, og er i dag en veletableret tilgang til studier af kommunikation, kultur og samfund. Derfor er det ikke underligt at begrebet diskursanalyse dækker over en lang række af former for analyse af diskurser. Det vil sige, hvis diskursanalyse ikke skal blive en metodisk klods om benet, er det nødvendigt at gøre sig klart, hvad formålet med diskursanalysen er, for således at finde den diskursanalytiske tilgang der er mest relevant (Phillips, 2010, p 264)ⁱ. Diskursanalyse falder i tre centrale tilgange (Phillips, 2010):

Kritisk diskursanalyse er specielt blevet tegnet af Norman Fairclough. Faircloughs udgangspunkt er lingvistik, og at det er gennem sproglige fremstillinger af verden, at vi får mulighed for at beskrive vores oplevelser og fortolkninger af virkeligheden. Fairclough opfatter ikke den kritiske diskursanalyse som politisk neutral, men som en kritisk tilgang der er politisk engageret i social forandring. Kritisk diskursanalyse forsøger på denne måde at afdække og klarlægge diskursive praksissers indvirkning på - eller opretholdelse af - ulige magtforhold . Omkring magtforhold erklærer Fairclough sig i øvrigt enig med Foucault, der mener, at magt er nødvendig for, at man kan have en diskurs (Fairclough, 1992, p. 38)ⁱⁱ. Han er ikke interesseret i subjektets intentioner og mulige bagvedliggende motiver i dets handlinger. Ifølge Foucault er det interessante derimod de positioner, der bliver stillet til rådighed af diskursen, samt hvordan disse positioner sætter rammer for aktørers virke i det sociale rum.

Laclau og Mouffes diskursteori er udviklet inden for politologien, og er en postmaxistisk teori om hegemoni, hvor hegemoni forstås som et forsøg på at få en given diskurs til at vinde indflydelse med reduktionistisk retorik/praksis. Det centrale teoretiske omdrejningspunkt er diskursiv kamp. Forskellige diskurser er udtryk for en bestemt måde at give betydning til noget på. Man kæmper om hegemoni, hvilket vil sige man forsøger at få en given diskurs til at vinde indflydelse ved verbal artikulation, der universaliserer et givet begreb eller forestilling. Hegemonisk praksis er således den proces, hvor dele af diskurser reartikuleres eller flyttes for at underbygge en magtposition eller forestilling.

Diskurspsykologien er udviklet inden for socialpsykologi. Den er opstået som en socialkonstruktivistisk kritik af kognitivismen og opfatter mentale processer som konstitueret gennem kommunikationsprocesser i den sociale frem for interne interaktion, som i kognitiv psykologi og psykoanalyse.

Valg af diskursanalytisk tilgang

Da beslutningen om placeringen af testcenteret er en politisk beslutning, med elementer af magtspil, mener jeg, det giver god mening at bruge den analytiske tilgang som Laclau og Mouffe har dannet skole for. Diskurs beskrives af Laclau og Mouffe (2001:96) således: "... is an articulatory practice which constitutes and organizes social relations". Desuden defineres artikulatork praksis i sammenhængen med diskurs således: "...we will call articulation any practice establishing a relation among elements such that their identity is modified as a result of the articulatory practice. The structured totality resulting from the articulatory practice, we will call discourse" (Laclau og Mouffe 2001:105). Dvs. alle sociale relationer, identitet er og materialitet kan kun forstås som diskursive konstruktioner, fordi diskurs giver individer mulighed for at give disse mening – men det er konstruktioner, der afhænger af forskellene mellem

forskellige diskurser er, og forskellige diskurser giver mening til forskellige aspekter af livet (Andersen, 1999: 90).

Betydningen af et bestemt fænomen fastlåses og forekommer normalt ukontroversielt eller apolitisk ved brug af diskursanalyse. Dette er ret praktisk, for så behøver man ikke diskutere, hvad vi mener om forskellige ting. F.eks. ved vi alle hvad en planet er. Imidlertid kan der dukke ny information op, der betvivler om det vi tager forgivet er sandt, som det var tilfældet da, der opstod diskussion om hvorvidt Pluto er en planet eller blot en dværgplanet. Inden man kan diskutere noget, er der altid fundet en eller anden grad af dislokation sted. Når noget dislokteres, ændres den mening, som er bundet op omkring det fænomen som beskrives, hvorved den stabile mening mistes. Herved åbnes der for nye muligheder for at give fænomenet mening, hvilket i praksis vil sige nye sammenkædninger af forskellige elementer, der på forhånd ikke har noget nødvendigt forhold til hinanden (Laclau & Mouffe 1985: 105f)ⁱⁱⁱ. Disse sammenkædninger kalder Laclau og Mouffe ækvivalenskæder: *"Gennem et system af sideordnede ækvivalenser deles verden i to lejre (...) Den sidste er en negativ omvendning af den første. En maksimal adskillelse er opnået; intet element i ækvivalens-systemerne indtræder i andre relationer end modsætningsrelationerne med elementerne fra det andet system"* (Jensen & Hansen, 2002).

Laclau og Mouffe taler om hegemoni, når diskursen har fastlagt forståelsen af et fænomen i omverdenen. Når der i diskursen er en ustabilitet – en kamp om at fastlægge beskrivelsen af vores omverden er der ikke længere hegemoni; *The two conditions of a hegemonic articulation are the presence of antagonistic forces and the instability of the frontiers which separate them... Without equivalence and without frontiers, it is impossible to speak strictly of hegemony* (Laclau & Mouffe, 2001: 136)^{iv}.

Nodalpunkter

En vigtigt redskab til at analysere artikulationen i en diskurs er muligheden for at finde *nodalpunkter*, som af Jørgensen og Phillips defineres som privilegerede tegn, der giver momenter betydning (Jørgensen og Phillips 1999:37). Man kalder det også et "krystalliseringspunkt" eller et 'tomt tegn'. Et eksempel på et nodalpunkt kunne være "demokrati", som er et privilegeret tegn, mange ønsker at sættes i forbindelse med. For at give nodalpunkterne en betydning er de nødt til at blive sat i forbindelse med *ækvivalenskæder*. I en karakteristik af en diskurs kan man udlede de kæder af betydninger, som diskursen ækvivalerer (Jørgensen og Phillips 1999:63). Rent praktisk stilles en sådan kæde op således, at den starter med momenter, som leder op til et nodalpunkt, som efterfølges af momenter, der leder op til et nyt nodalpunkt osv. Momenterne er sammensat efter, om de associerer med hinanden og med nodalpunktet, som er udkrystalliseringspunktet. Et kort eksempel på en ækvivalenskæde kunne være, at begrebet "liberalt demokrati" var omgivet af momenterne "frie valg" og "ytringsfrihed" (Jørgensen og Phillips 1999:63).

I analysen af teksterne vil jeg således lede efter emner (nodalpunkter), hvor aktørerne er uenige om betydningen. Uenigheden kommer til udtryk ved at aktørerne for og imod placeringen af testcenteret i Østerild knytter forskellige betydninger eller værdier til udtrykket (ækvivalenskæder). Dernæst vil jeg tage fat i den enkelte forskel og prøve at vise om den er reel.

Ud fra en pragmatisk overvejelse om mit materiale og diskursens karakter, har jeg valgt Laclau og Mouffes diskursteori (se metodeafsnittet). Fordelen ved at anvende Laclau og Mouffes diskursteori er, at teorien så at sige handler om, hvordan man i en diskurs forsøger at vinde indflydelse med reduktionistisk retorik. Det vil sige at analysen kan hjælpe til med at få overblik over en meget kompliceret konflikt, fordi man kan finde frem til de centrale emner (nodalpunkter), som aktørerne er uenige om. Diskursanalysen forsøger imidlertid ikke at placere forskelle i diskursen, men tager fat i den enkelte forskel for at vise om den holder eller ej – om der kan påvises antagonisme. På den måde står man tilbage med de centrale emner i konflikten, og kan nu koncentrere sig om disse, med henblik på at udrede den.

Hvilke tekster skal analyseres?

"Principielt skal vi læse alle teksterne inden for diskursen for at kunne give en righoldig, tyk og detaljeret beskrivelse af den. Det betyder dog, at empiridøden er nært forstående. Hvis ikke man er så heldig at have oceaner af tid, eller er forsynet med flere hårdtarbejdende assistenter, er opgaven uoverkommelig. Derfor må man vælge. Men hvordan sikrer man sig, at tekstudvalget er repræsentativt? Eller i hvert fald at det er nogle vigtige tekster? Foucault havde et meget kontant svar. Han sagde, at han startede med at spørge fagbibliotekaren om, hvad der var værd at kigge på..." (Dyrberg et al. 2000:325)^v.

Heldigvis indledes dette citat med "Principielt", og det er klart at det vil være en uoverkommelig opgave at læse og analysere alt, hvad der er skrevet om testcenteret. Men det er efter min bedste overbevisning heller ikke nødvendigt. Jeg har derfor fokuseret på de centrale aktører i sagen, og udvalgt en række personers korrespondance over en tidsperiode på ca. år. Mens Foucault starter med at spørge fagbibliotekaren, har jeg spurgt de involverede parter, hvem de mener, er de vigtigste parter. Efter jeg havde spurgt den tredje aktør, kom der ikke flere personer eller organisationer på min liste.

Aktører hvis korrespondance jeg har fulgt i perioden (* betyder at jeg har interviewet personen):

- Lodsejerne: Henrik Svanholm* og Jochum Kirsebom*
- Miljøministeriet: Tidl. minister Troels Lund Poulsen, miljøminister Karen Ellemann*, vicedirektør Svend Koefoed-Hansen
- Danmarks Naturfredningsforening (samarbejder med Dansk Ornitologisk forening): direktør Rene la Cour Shell* og Michael Leth Jess
- Miljøordførere: Steen Gade* (F), Johs. Poulsen* (B) og Mette Gjerskov* (A)

Desuden har jeg haft samtaler med forskerne på Risø-DTU, men da de udelukkende har udarbejdet tekniske rapporter, giver det ingen mening at lave en diskursanalyse.

1. og 2. Ordens iagttagelser

I diskursanalyse taler man om iagttagelser baseret på distinktioner (Andersen, 1999: 110). Når man oplever verden, gør man det gennem distinktioner - ofte ubevidst. Det kan være banale forskelle som: Dette er en vandmølle - ikke en vindmølle: det kan også være mere komplekst: Det er en terrorist - ikke en frihedskæmper. Denne iagttagelse af en forskel, kaldes en førsteordensagttagelse.

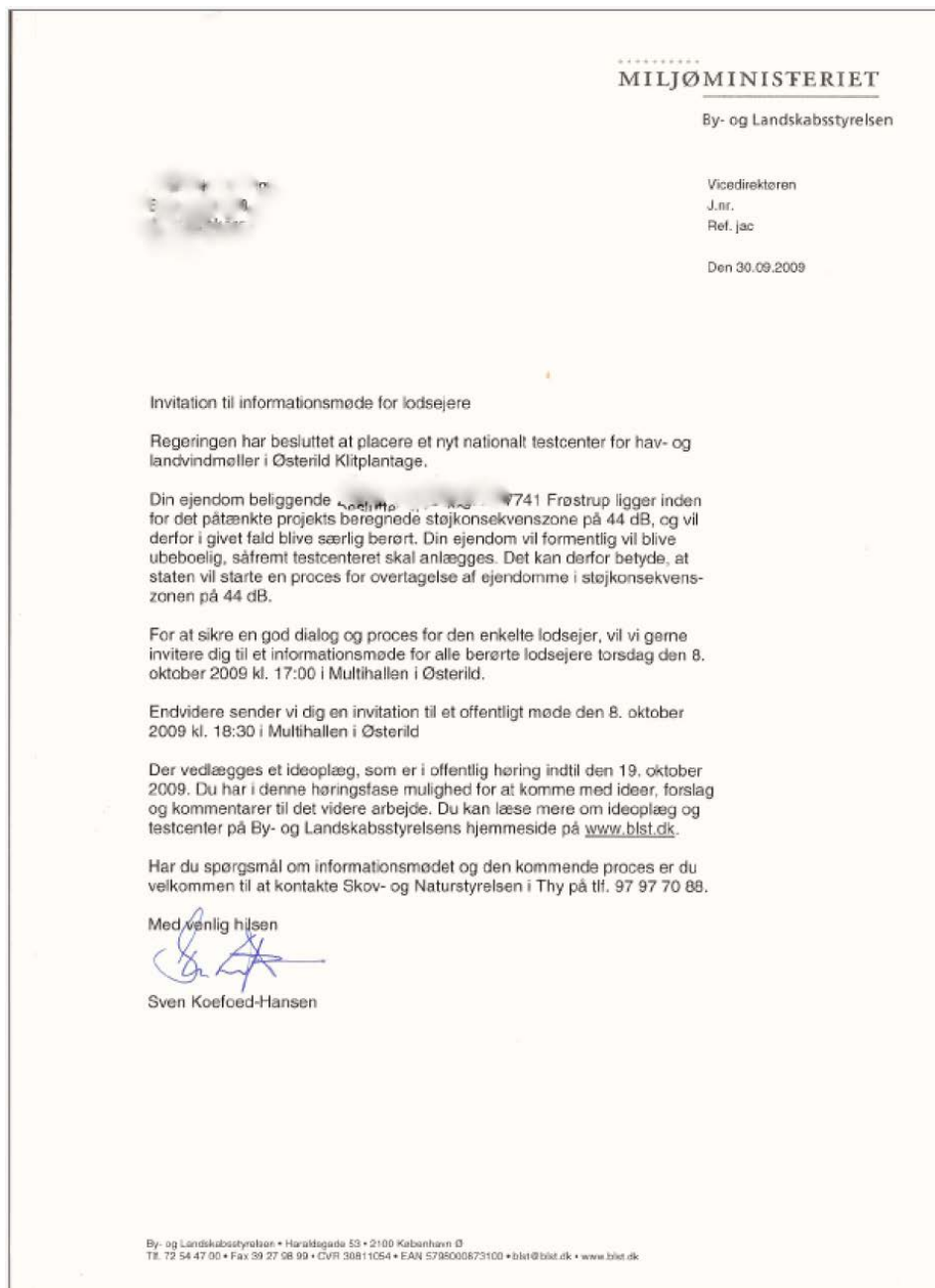
2.-ordens-iagttagelser er ikke alene iagttagelser af forskelle, men iagttagelser af iagttagelser som iagttagelser. Når man iagttager andres iagttagelser, træder den forskel, den iagttagede iagttagelse hviler på, i fokus. Det kan f.eks. være, at en gruppe aktører kommunikerer, at CO2 udledningen bør begrænses. Som analytiker på 2.-orden vurderer man ikke, hvorvidt dette faktisk er tilfældet. Man iagttager blot, at der er en kommunikation, der iagttager CO2-udledning som noget, der skal begrænses. Analytisk spørger 2.-ordensagttageren ikke til *hvad*, men til *hvordan*.

I diskursanalysen vil der blive lagt vægt på, hvordan parterne strategisk udnytter diskursen i en konkret interaktion, gruppedannelse og kollektiv identitet. Samtidig vil der blive lagt vægt på, hvordan denne interaktion præger relationen mellem parterne.

Magtbegrebet er en omdiskuteret størrelse inden for både diskurstheori og konfliktteori (Andersen, 1999: 32). Således mener Habermas, at magten skal fjernes for at diskurs kan lade sig gøre. Foucault derimod mener, at magt er nødvendig for at have diskurs. Han er ikke interesseret i subjektets intentioner og mulige bagvedliggende motiver i dets handlinger. I følge Foucault er det interessante derimod de positioner, der bliver stillet til rådighed af diskursen, samt hvordan disse positioner sætter rammer for aktørers virke i det sociale rum, mens Laclau mener at alle relationer er magtrelationer.

1.-ordens iagttagelse

Den begivenhed der gør det muligt at iagttage en distinktion og dermed en diskurs om det nationale testcenter for vindmøller (og dermed også at identificerer arnestedet for den efterfølgende konflikt) er By- og Landskabsstyrelsens brev til de berørte lodsejer d. 30. September (figur 3). Desuden miljøministerens pressemeddelelse d. 30. september, hvor det bekendtgøres at testcenteret skal ligge i Østerild klitplantage i Thy. Disse to dokumenter kommer til at fungere som et referencepunkt i diskursanalysen, da det er formuleringerne i denne pressemeddelelse, som parterne skal forholde sig til.

Figur 3: By- og Landskabsstyrelsens brev til de berørte lodsejer. Udsendt med taxi d. 30. september.

2. ordens iagttagelse

Jeg har her udvalgt en række personer eller organisationer til at repræsentere diskursen over et tidsinterval, nemlig;

- Danmarks Naturfredningsforening (DN)
- Johs. Poulsen (JS), miljøordfører, B
- Sten Gade, formand for Miljø- og Planlægningsudvalget, SF
- Henrik Svanholm (HS), Lodsejer
- Jochum Kirsebom (JK), Lodsejer
- Troels Lund Poulsen, (TLP) tidligere miljøminister, V
- Karen Ellemand Jensen (KEJ) miljøminister, V

Fremgangsmåde

I teksterne har jeg ledt efter stridsemner (nodalpunkter), som modstanderen og tilhængerer af placeringen af testcenteret kæmper om at give en betydning. Kampen kan synliggøres ved at sidestille de argumenter, der forsøger at fastlægge betydningen af stridsemnet (ækvivalenskæde), i tre forskellige grupperinger: tilhængere (artikulation FOR) modstandere (artikulation IMOD), og uafhængige (Artikulation for men med FORBEHOLD).

Ud over analysen af den skriftlige korrespondance har jeg foretaget en række interviews "til baggrund" med centrale aktører. Til baggrund er et journalistisk begreb som er kommet frem i lyset i forbindelse med Kurt Lassens bog om Kenneth Plummer. Det er en fortrolig samtale for at komme ind i stoffet, for at kende forskellige aktørers positioner og for at få sladder og substans, der på den ene eller den anden måde kan bruges til at danne grundlag for en analyse af et stof. For mig gjaldt det om at skabe et tillidsfuldt rum, hvor jeg har kunnet få en bedre fornemmelse af det menneske, der står bag den tekst, jeg agter at lave diskursanalyse på. Således skelner jeg skarpt mellem citat og hvad, der er blevet mig fortalt. Dvs. at det korte resumé af mine interviews mere skal give et miniprotræt af mennesket bag teksten og hvad, de har lagt vægt på i løbet af samtalen. Jeg har således udeladt sladder og perfide bemærkninger om den anden part, hvis der har været noget.

Alle samtaler har været face-to-face og har varet i fra 35 min hos miljøministeren til 1½ time hos Steen gade og Mette Gjerskov. Der har dog været en undtagelse idet Henrik Svanholm ikke ønskede at bruge tid, men dog lod sig telefoninterviewe i ca. 35 min, da hans skepsis over for mig var stilnet lidt af. Det er meget svært at få folks fortrolighed, når man ikke kan se dem i øjnene, og det var således meget svært at skabe en tillidsfuld atmosfære i telefoninterviewet med Henrik Svanholm.

I det følgende stilles ækvivalenskæderne over for hinanden i et forsøg på at afgøre, om det reelt er et stridspunkt (antagonisme), eller om stridsemnet allerede er fastlagt (hegemoni). Selve diskursanalysen kan findes i appendiks til specialet.

Hvad viser diskursanalysen

I diskursanalysen finder man ret hurtigt frem til de argumenter, som aktørerne bruger i deres forsøg på at beskrive sagen og dermed deres standpunkts berettigelse. I det følgende vil jeg tage fat i de konfliktpunkter, som diskursen har drejet sig om, og stille argumenterne op over for hinanden. I det følgende vil jeg omtale artikulation **for** testcenteret i Østerild som *tilhænger*, repræsenteret ved miljøministeriet og Vindmølleindustrien. Artikulation **imod** placering af testcenteret i Østerild vil jeg kalde *modstanderne* repræsenteret ved Lodsejerne, DN og Johs. Poulsen. Endelig vil jeg omtale artikulationen for testcenteret, men under visse betingelser som *løsgængere*, repræsenteret ved et af forlispartierne nemlig SF.

National interesse

Tabel 1

Nodalpunkt: Testcenteret er i National interesse/ ikke national interesse		
Tilhængerne	Modstanderne	
Uafhængige i kursiv		
Ækvivalensskæde	Danmark kan sikres uafhængighed af energi	
	Afhjælpning af fremtidige klimaproblemer	
	Sikrer danske virksomheder	Siemens er ikke dansk
	Grøn økonomi <ul style="list-style-type: none"> • <i>Udvikling af Thisted kommune</i> • Sikring af grønne arbejdspladser 	Går ud over turisterhvervet
	Sikrer dansk know-how	
	Danmark får godt renommé i udlandet	Skjult støtte til visse vindmølleproducenter
	Sikrer eksporten	
	Erobrer markedsandele	
	Sikrer udenlandske investeringer i Danmark (forskning og udvikling)	Udenlandske investorer tjener penge
		Belaster danske skatteydere
		CO2-udslip fra skovfældning
		I strid med nationale drikkevandsinteresser

Regeringen henviser til, at testcenteret vil skabe ikke alene arbejdspladser, men grønne arbejdspladser, fordi det vil hjælpe vindmølleindustrien i den globale konkurrence, samt give Danmark et godt ry i udlandet, og begge dele vil kunne tiltrække investeringer.

Modstandernes er splittet i deres argumenter, idet DN indledningsvis gør opmærksom på, at man mener, at det er nødvendigt med energi fra vindmøller. Lodsejerne derimod påpeger at vindmølleindustrien er global og at det fx er tyske Siemens, og kinesiske Mingyang Wind Power, der får gavn af testcenteret.

Hvor stor en betydning selve testcenteret har for Danmarks uafhængighed af fossile brændstoffer, er ikke helt entydig. Tidligere kunne et testcenter have gavnet danske vindmølleproducenter, som det har været tilfældet med testcenteret på Høvsøre. Efterhånden som teknologien er blevet global tilgængelig betyder tabet af markedsandele, at testcenteret vil gavne den globale udvikling af vindmøller, og altså ikke kun nationale interesser. Herved svækkes "sikrer eksporten", "sikring af danske virksomheder", "sikring af grønne arbejdspladser" og "erobrer markedsandele" i ækvivalensskæden til højre i tabel 1.

"Sikrer dansk know-how", "sikrer udenlandsk investering" og "afhjælper fremtidige klimaproblemer" er stadig ækvivalente.

Om testcenteret går ud over turisterhvervet i Thisted kommune er ikke et nationalt anliggende, ej heller betydningen for Thisted kommune.

At testcenteret belaster danske skatteydere kan tilbagevises, ved at det er brugerne, der skal betale for de økonomiske konsekvenser, der måtte være i forbindelse med etablering og drift af testcenteret.

Diskursanalysen viser således, at testcenterets placering ikke har så meget med dets national betydning. Der imod er det politisk beslutning, at testcenteret er af national betydning. Hovedformålet med at gøre testcenteret til et anliggende af national interesse er nok et spørgsmål om tid, idet regeringen kan ophæve forslaget til en planlov, og undgå en lang række tidskrævende procedurer.

Nodalpunktet "national betydning" forsvinder da også ret hurtigt ud af diskursen. Det virker som om lodsejerne ret hurtigt erkender, at der er en samfundsmæssig konsensus om at vindenergi er af det gode, som man ikke kan få ændret. Lodsejerne fokuserer herefter på deres primære mål, nemlig at forhindre placeringen i Østerild, og ikke hvorvidt testcenteret skal være en realitet eller ej.

Værdien i at forstå nodalpunktet "national interesse" er, at det oplyser et af de kritikpunkter, der har været i hele forløbet, nemlig den korte tid til at få undersøgt alternative placeringer ordentligt. Regeringen ønsker en hurtig sagsbehandling for at imødekomme vindindustriens behov for et testcenter.

Naturhensyn

Tabel 2

Nodalpunkt: Alle relevante naturhensyn er taget i betragtning/er ikke taget i betragtning	
Tilhængerne	Modstanderne
Uafhængige i kursiv	
Styrkelse af naturkanon <ul style="list-style-type: none"> • Genetablerer oprindelig klithede 	Ødelæggelse af naturkanon <ul style="list-style-type: none"> • Frede områder • Møllerne skæmmer landskabet • Udvisker kystens markante karakter
Nyplantning af skov 1:1	Rekordstor fældning
<i>Nyplantning af skov 1:1,6</i>	
Uden for de EU-fuglebeskyttelsesområder	Forstyrrer trækruterne
	Ødelægger nationale naturværdier <ul style="list-style-type: none"> • Fravær af støj • Fravær af lys (tydelig stjernehimmel) • Idyl • Stor variation i fauna • Natravnen + traner trues • Drikkevandsreserver
	Uforstyrret Natur
Klitplantage	Fredskov
<i>Kompensation for øget kvælstofudledning</i>	
	<i>Naturhensyn og miljø har haft lav prioritet</i>

Mens modstanderne var delte omkring nodalpunktet "national interesse", er der langt større enighed om naturværdien i Østerild. Naturhensyn er også det nodalpunkt, som de uafhængige kredser om, og der hvor man har forlangt indrømmelser, hvis man skal stemme for placeringen i Østerild.

Møllerne kommer til at stå midt i Danmarks største sammenhængende naturområde, og er en del af den danske naturkanon som regeringen offentliggjorde så sent som oktober 2009. Naturkanonen forekommer i begge ækvivalenskæder. Mens man i artikulationen FOR testcenteret opfatter naturkanonen som opdelt i bevaringsværdige delelementer (fuglebeskyttelsesområde, klithede og klitplantage), ser artikulationen IMOD testcenteret naturkanonen som en helhed. Hvis man ser naturkanonen som delelementer, kan man kompensere nedgang i et element ved at øge et andet element, eller man kan genetablere det tabte et andet sted. Hvis man ser det som en helhed, er alle indgreb overgreb mod naturkanonen. Tilhængerne går ikke i rette med, at møllerne ligger i et stort naturområde, men påpeger at det ligger udenfor de fredede områder, og at der genetableres klithede, som netop er grunden til at området kom med i naturkanonen. Således er det ifølge tilhængerne klitheden som betegner naturkanonen i området, mens tilhængerne ligger vægt på området som helhed, herunder særpræget fauna og fugleliv.

Naturkanonen er et vigtigt led i modstandernes ækvivalenskæde, da den breder konflikten ud til et nationalt anliggende, nemlig og danskernes mulighed for at rekreere i noget enestående natur – hvis det altså lykkes fremstille testcenteret, som noget der ødelægger en dansk naturkanon.

Tilhængerne af placeringen i Østerild omtaler konsekvent den skov, der skal fældes, som klitplantage, mens modstanderne omtaler den som fredskov. Begge dele er korrekt, men selv om de fleste private skove og alle offentlige skove er fredskov, lyder det er langt mere kontroversielt at fælde en fredskov, frem for en klitplantage med sitkagran (figur 1), som i bund og grund ikke er en særlig interessant naturtype. Om man siger fredskov eller klitplantage er således et retorisk greb.

DN's vigtigste bidrag til ækvivalenskæden er, at der er tale om en rekordstor fældning. Det er et såkaldt glidebaneargument³, hvor planloven pludselig åbner op for muligheden for at ekspropriere statsskov, hvilket ellers har været betragtet som nærmest umuligt. DN ser således en stor trussel mod danske skove, som er en af deres vigtigste opgaver at beskytte.

Problemet for modstanderne er, at selv om uafhængige mener at naturhensyn og miljø har haft lav prioritet, ser de naturkanonen som delelementer, og er villige til at acceptere kompensation i form af øget nyplantning og kompensation for øget kvælstofudledning.

Værdien ved at få udredt nodalpunktet "naturhensyn" er, at der her er tale om en reel konflikt mellem tilhængere og modstandere. Samtidig viser diskursanalysen, at mens modstanderne ikke er villig til at gå på kompromis med helheden, så er de uafhængige det, hvilket giver tilhængerne flere kort på hånden i en forhandlingssituation.

³ **glidebaneargument**, en uformel fejlslutning, hvori man hævder, at en tilstand medfører en række andre tilstande, uden at man i tilstrækkelig grad begrunder den påståede årsagssammenhæng mellem tilstandene (Den Store Danske, Gyldendals åbne encyklopædi)

Tabel 3

Nodalpunkt: Beslutningsgrundlaget er tilstrækkeligt/utilstrækkeligt	
Tilhængerne	Modstanderne
Uafhængige i kursiv	
Svær beslutning <ul style="list-style-type: none"> • Vi [regeringen] tør træffe de nødvendige beslutninger • Ikke grebet ud af den blå luft 	
Størst mulig hensynstagen <ul style="list-style-type: none"> • Til naturen • Tid de berørte borgere 	Dårlig vægtning af økonomiske, miljømæssige og menneskelige interesser
Hensigtsmæssig placering	Placeringen er katastrofal
Proceduremæssigt acceptabelt <ul style="list-style-type: none"> • Stort forarbejde • Engageret indsats • Ikke usædvanlig procedure (lukkethed frem til tredjebehandlingen i Folketinget) 	Proceduremæssigt uacceptabelt <ul style="list-style-type: none"> • Analysegrundlaget er uklart • Lovforslaget er helt uacceptabelt • Løsning fastlagt fra starten • Alternative placeringer ikke belyst • Lukket proces • Krænkelse af fredskovsreglerne (glidebane) • Grænseoverskridende at ofre statskov • <i>Omfattende mangler i VVM redegørelse</i> • Usandheder • Fejloplysninger • Manipulation • I strid med EU regler • Hviler ikke på videnskabeligt grundlag • Dårligt lovarbejde • <i>Mangelfuld forberedelse</i> • <i>Ensidigt fokus på Østerild</i>
Konstruktiv dialog	
	Udemokratisk proces <ul style="list-style-type: none"> • Manglende tid til diskussion • Plangrundlag tilsidesættes • Planerne offentliggjort som lyn fra en klar himmel • <i>Problematisk inddragelse af borgerne</i>

Hvorvidt beslutningsgrundlaget for placeringen af testcenteret i Østerild er tilstrækkeligt solidt et meget omdiskuteret nodalpunkt i diskursen. Regeringen er ikke bleg for at tage ansvar for en svær beslutning. De mener der er fundet en placering, hvor der er taget størst mulig hensyn til natur, miljø og mennesker, ved hjælp af et grundigt forarbejde. I modsætning hertil finder modstanderne, at der er tale om en dårlig vægtning af økonomiske, miljømæssige og menneskelige interesser, og netop fordi forarbejdet ikke har været grundigt nok.

Det vigtigste led i ækvivalenskæden er, hvorvidt proceduren for udarbejdelse af lovgrundlaget er acceptabel eller ej. Således kan der opremses en meget lang liste af uoverensstemmelser og mangler i

VVM-redegørelsen, i en udstrækning, hvor man retorisk ikke lægger fingrene imellem og bruger udtryk som, helt uacceptabel, sjusk og katastrofalt. Samtidig er der en stor vrede over det, der opfattes som en meget lukket proces, der har været præget af usandheder, fejlinformation og manipulation. Mens det umiddelbart er svært at finde belæg for det sidste – i hvert fald at fejlinformationen og usandhederne har været systematiske og bevidste – så har kammeradvokaten bekræftet at forarbejdet har været for dårligt.

I ækvivalenskæden på modstandersiden finder vi også et udtryk som "udemokratisk proces". Modstanderne hæfter sig især ved manglende åbenhed i processen, meget korte høringsfrister og materiale, der er blevet udsendt dagen før borgermøder, hvor materialet skulle diskuteres. Uafhængige er enig med modstanderne, hvilket bekræftes af udsagnet fra Steen Gade: "*Problematisk inddragelse af borgerne*".

Tilhængerne har kun taget til genmæle på to punkter, nemlig vindmølleindustrien, der taler om en konstruktiv dialog, og miljøminister Karen Ellemann, der i et læserbrev i Jyllands-Posten henviser til, at det er helt normalt ikke at åbne processen før tredje behandling i folketinget. Om det første må man sige, at modstanderne ikke kender til nogen konstruktiv dialog. Om det andet har miljøministeren, i mit interview med hende, givet udtryk for, at hun – set i bakspejlet - ville have foretrukket en mere åben proces fra start.

Ret beset giver det ikke mening at tale om en udemokratisk proces, da det ser ud til, at alle procedurer er overholdt, og at folketinget er blevet inddraget på det rette tidspunkt. At forberedelserne til lovforslaget har været mangelfuldt er kritisabelt, men det er ikke udemokratisk. Problemet her er at demokrati ikke kan defineres præcist.

Magtudredningen har opstillet fem idealer for et demokratisk samfund (Togeby et al 2003 Ss . 13)^{vi}:

- *Lige politiske rettigheder*, baseret på almindelig valgret, flertalsafgørelser og mindretalsbeskyttelse.
- *Fri meningsdannelse*, som bygger på en åben og mangfoldig adgang til information.
- *Omfattende og lige deltagelse*, der igen forudsætter en forholdsvis stor lighed i økonomiske og sociale ressourcer.
- *Effektiv og ansvarlig styring*, dvs. at det offentlige evner at løse kollektive problemer på en acceptabel og effektiv måde i overensstemmelse med de politisk formulerede retningslinjer.
- Et samfund præget af tillid, tolerance og hensyn til fællesskabet.

Anden pind kan tages i anvendelse i diskussionen om, hvorvidt de demokratiske principper er overholdt i sagen om placeringen af testcenteret, fordi modstanderne ikke har haft lige adgang til information. Samme magtudredning påpeger dog senere at: "I andre tilfælde træffes beslutningerne til gengæld på en måde, der sigter mod i størst mulig udstrækning at undgå stor medieopmærksomhed [...]". Her er logikken at undgå, at medier og offentlighed kan mobilisere modstand mod upopulære beslutninger (ibid. s. 33).

Med den udvikling i offentlighedsprincipperne, der igennem de senere år er foregået i mange vestlige lande, er det stadig vanskeligere at opretholde forestillingen om, at Danmark er et foregangsland, hvad angår åbenhed i forvaltningen (ibid. 40). Med andre ord er proceduren ikke usædvanlig, om end magtudredningen kritiserer denne lukkethed. Spørgsmålet er så, om processen ville give anledning til mindre konflikt vis den havde været åben. I hvert fald mener den nuværende miljøminister at det ville være værd at overveje for fremtiden.

Diskursanalysen viser, at i den del af processen, der handler om forarbejdet til lovforslaget, er der noget at komme efter. Uafhængige er nemlig på linje med modstandernes ækvivalenskæde, hvorfor tilhængerne må give indrømmelser. Demokratiskussionen derimod er et generelt problem og kan ikke kun påhæftes beslutningsprocessen om placeringen af testcenteret.

Bred folkelig opbakning

Tabel 4

Nodalpunkt: Bred folkelig opbakning til vindmøller/ikke bred folkelig opbakning		
	Tilhængerne	Modstanderne
	Uafhængige i kursiv	
Ækvivalensskæde	Vi [regeringen] tør træffe de nødvendige beslutninger	
	Bred opbakning i befolkningen	Grøn energi (vindmøller) mister opbakning i befolkningen
		Vindmølleindustrien mister opbakning
		Politisk selvmord (miljøministeren)
		Vælgerflugt (venstre)
		Vindenergi ikke længere grønt
		Venstre siger et men gør noget andet

Bred folkelig opbakning bruges her dels som en trussel, dels som en bekymring. Den retter sig både mod vindmølleindustrien, miljøministeren og mod partiet Venstre. Det er ikke tvivl om, at det er et væsentligt punkt, og vindmølleindustrien skriver jo også, at de sætter pris på den brede folkelige opbakning. Det er præcis det, som modstanderne forsøger at udnytte ved at fremstille vindmølleindustrien som en industri, der ikke længere er grøn, og som ødelægger danske naturværdier. Miljøministeren er nok klar over, at det er en upopulær beslutning, men forsøger at fremstå som den stærke part, der tør tage de nødvendige beslutninger.

Det er et interessant dilemma idet man ønsker miljøvenlig energi, men skæmmer landskabet med møllerne. DN er meget bevidste om dette dilemma i deres retorik og argumenterer for at vindmøller er vigtige, men placeringen at afgøre om det er en bæredygtig energiform.

Med nodalpunktet "bred folkelig opbakning" kan der umiddelbart ikke påvises en antagonisme, idet det mere fremstår som en trussel/bekymring frem for en politisk kamp om, hvorvidt der er bred folkelig opbakning bag vindmøller. Dog bør tilhængerne være bekymrede for, i hvor høj grad det kan lykkes modstanderne at fremstille vindmølleindustrien og regeringen som skurke i placeringen af testcenteret i Østerild, og dermed få en spilover-effekt på vindmøllers accept i befolkningen generelt.

Den der udtrykker dette klare er Johs. Poulsen i følgende citat: "*Et rigtigt og vigtigt arbejde med at udbygge mulighederne for grøn energi må ikke miste folkelig opbakning ved at hærge beskyttet natur*" (pressemeldelse fra Johs. Poulsen, 10. marts 2010).

Tabel 5

Nodalpunkt: Etisk/uetisk		
	Tilhængerne	Modstanderne
	Uafhængige i kursiv	
Ækvivalenskæde	Vi [regeringen] tør træffe de nødvendige beslutninger	Udansk (tvangsfjernelse)
		Første- og andenrangs lodsejere (Københavnerne)
		Manglende socialt ansvar fra vindmølleindustrien
		Magtfuldkommen

Nodalpunktet "etik" er noget ensidigt, da det mest er modstanderne, der kredser om det. Miljøministeren har dog tydeligvis en nytteetisk⁴ tilgang til problemstillingen med udsagnet "Vi [regeringen] tør træffe de nødvendige beslutninger", hvor etikken anlægges ud fra overvejelser omkring dens mål eller resultat.

Om tvangsfjernelserne er udanske, kan man nok sætte spørgsmålstegn ved, da ekspropriation jo ikke er ukendt i Danmark. Dog har argumentet en vis vægt idet DF, der er forligspartner, har udtrykt at de er imod ekspropriation.

Fra mine interviews med modstanderne har man påpeget det arrogante i, at flere af de involverede politikere på tilhængerensiden nedgør kritikken, fordi den kommer fra "postnumre mere end 300 km væk fra Østerild", eller henviser til at man har sammenholdt CVR-numre med CPR-numre, underforstået at dem, der har fast bopæl i området, er mestendels ældre mennesker, eller bruger deres lodder som sommerresidens.

Johs. Poulsen beklikker miljøministeriet som værende magtfuldkomne, og ikke interesseret i dialog. Magtfuldkommenhed er både et demokratisk og et etisk problem, og henviser til problematikken omkring flertalsdiktatur. Hal Koch (dansk teolog og kirkehistoriker) var meget optaget af, hvad demokrati er? og mente, at betegnelsen demokrati kun kunne fortjenes, hvis der forud for afstemningen er foregået en offentlig samtale, hvor synspunkterne er blevet prøvet af mod hinanden, og hvor de bedste argumenter vinder til sidst (Koch 1960/1945: 14ff)^{vii}.

Om vindmølleindustrien udviser socialt ansvar ved at ønske et testcenter og de konsekvenser det afstedkommer, er nok at lave for meget polemik, idet vindmølleindustrien jo faktisk har anvist andre placeringer af testcenteret end Østerild.

Konfliktens omdrejningspunkter: Naturhensyn og VVM-redegørelsen

Det følgende er et forsøg på at diskutere resultatet ud fra en konfliktteoretisk vinkel, med baggrund i diskursanalysen. Således vil jeg tage fat i de nodalpunkter, som aktørerne kæmper om at give en bestemt betydning.

Naturhensyn: I udgangspunktet har beslutningen, om at placere testcenteret i Østerild, været præget af en politisk beslutning, om at de økonomiske rammer ikke har tilladt ekspropriation af landbrugsjord, samt de tekniske krav der er blevet stillet fra vindmølleindustrien og Risø-DTU's side. Efterfølgende er man indgået en forhandling med forligspartierne som har betydet:

⁴Nytte etik eller utilitarisme vurderer en handlings etik på dens konsekvens/resultat - hvad kom der ud af det?

Citat "Skovfældningen er blevet reduceret med mere end to tredjedele til maksimalt 450 ha mod en tidligere overgrænse på op til 1.500 ha. Etablering af erstatningsskov bliver nu gennemført i forholdet 1:1,6, hvilket er højere end det, der ville gælde for private, der fælder fredskov. Oprindeligt gik forslaget ud på at etablere erstatningsskov i forholdet 1:1. Der bliver endvidere skabt stor sikkerhed for, at erstatningsskoven inden for 5 år bliver ud over den i øvrigt planlagte skovrejsning, og der skal sættes på større sammenhængende områder og adgangsforhold, der ligner statsskovenes. Alt sammen markante natur- og miljøforbedringer." (Betænkning over forslag til lov om et testcenter for store vindmøller ved Østerild s. 3).

Dette har imidlertid ikke stillet DN tilfreds. DN har indgivet en klage til både EU-kommissionen og EU-parlamentet, fordi man netop mener, at der ikke er taget ordentligt hensyn til naturen.

Beslutningsgrundlaget med fokus på VVM-redegørelsen: Det er et faktum, at kammeradvokaten har påpeget fejl og mangler ved VVM-redegørelsen, hvilket tyder på, at det er gået for hurtigt, og at modstanderne har en pointe. Et andet stridspunkt har været, at man har lagt sig fast på Østerild fra starten og først efterfølgende skulle legitimere valget. Miljøministeren har i et læserbrev forsvaret fremgangsmåden og henvist til, at det ikke er usædvanligt at diskutere planlove bag lukkede døre frem til tredjebehandling i folketinget. Dog har hun i interviewet over for mig tilkendegivet, at det nok ville have skabt mere ro om beslutningen, hvis der havde været mere åbenhed fra starten. På trods af disse kritikpunkter har forligsparterne accepteret at Østerild er den bedste placering under forudsætning af, at det ikke er i strid med EU's habitatdirektiv.

Diskussion

Dette speciale tager udgangspunkt i diskursanalyse af udvalgt korrespondance (høringssvar, indsigelser og læserbreve) foranlediget af daværende miljøminister Troels Lund Poulsens offentliggørelse af placeringen af et nationalt testcenter for vindmøller i Thy, 30.09.09. Som tredje person (den der ved hjælp tekstanalyse og interviews forsøger at udrede konflikten) tager jeg ikke stilling til om placeringen af et Nationalt testcenter er korrekt eller ej. Ej heller om vindmøller skal stå på havet eller på land, eller om der findes bedre alternativer til vindmøller (se senere om tredjepersons stilling). Jeg har udelukkende været interesseret i argumentationen for og i mod placeringen af det nationale testcenter i Østerild, og hvordan den er blevet artikulert i forskellige diskurser i et forsøg på at opnå hegemoni – at få ret og dermed magt. I en mægling handler det imidlertid ikke om at få ret, idet man netop ønsker at opløse to positioner, der er klart adskilte, og som er årsag til konflikten.

Diskursanalyse har vist sig at være et meget nyttigt værktøj, hvor jeg på en systematisk måde har kunnet lede efter de argumenter, de forskellige aktører har brugt i deres forsøg på at få overtag i den politiske beslutningsproces, om hvor testcenteret skal placeres. Det har taget noget tid at blive fortrolig med metoden, for ikke at tale om den tid det har taget at finde den "rigtige" analytiske tilgang. Man skal dog være opmærksom på at diskursanalyse ikke kan bruge i forbindelse med alle modeller, hvilket jeg kommer tilbage til senere.

Når begrebet hegemoni er interessant her, skyldes det, at der skal tages en beslutning om, hvorvidt der skal ligge et testcenter i Østerild eller ej. Diskursen bliver således en kamp om at overbevise så mange som muligt (her et politisk flertal), om at placeringen er rigtig eller forkert. Om de negative konsekvenser for natur og mennesker i det berørte område opvejes nytten af et nationalt testcenter for vindmøller. Problemet er naturligvis, at dem det går ud over og som må flytte fra hus og hjem, ikke er de samme, som dem der får gavn af testcenteret. Med andre ord så er konflikten uundgåelig. Det overordnede spørgsmål herefter er så, om man har gennemført en beslutningsproces, hvor folk har følt sig anerkendt

(empowered), så de bedre kan acceptere beslutningen, fordi den tilgodeser et større fælles gode (recognition), og om en vis form for kompensation kan fremme denne accept.

Inden jeg giver mig i kast med selve konflikten, er det nødvendigt at diskutere nogle begreber inden for konfliktteori, for bedre at koble diskursanalysen med analysen af konflikten ud fra et konfliktteoretisk perspektiv.

Tredjepersons stilling

Tredje person er normalt en mægler, men i denne sammenhæng skal det forstås som en observatør, der forsøger at udrede konflikten, og komme med fremadrettede anbefalinger til en bedre håndtering af konflikten. Med hensyn til tredjepersons *stilling* henvises til neutralitet og upartiskhed, som er et centralt element i al konfliktmægling, og må således også gælde for en "objektiv" analyse af en konflikt, som det centrale i dette speciale. Neutralitet kan defineres således: *manglende interesse i at opnå et bestemt resultat*, og upartiskhed som: *ikke at kunne lide den ene part bedre end den anden* (Vindeløv, 2008: 235). Begreberne problematiseres samtidig som værende realistisk set umulige at praktisere. Således undgår Lang og Taylor (2000) ordet neutralitet og bruger i stedet balance: "*Mediators are managing to achieve balance in the interaction when the disputants experience the mediator as concerned for all of the participants yet impartial and not aligned with any one party*" (Ibid.: 181).

I det, der følger, vil jeg først forholde mig til de to begreber ud fra den narrative model og derefter den transformative, inden jeg afslutter med relevansen for denne opgave, samt en selvrefleksion over min egen rolle som betragter.

Tredjepersons stilling fra et transformativt perspektiv

Ifølge den transformative model er neutralitet uopnåelig. Men samtidig betragtes det ikke som et problem som sådan. Den transformative model er nemlig ultimativt procesorienteret og dermed opløses behovet for at adskille indhold fra proces (Folger, 2001: 57). Formålet med den transformative model er ikke, at parterne skal indgå en aftale men at skabe en konstruktiv relation mellem parterne. Bush og Folger ophæver så at sige neutralitetsbegrebet i og med, at tredjeperson udelukkende skal sikre parterne herredømme over processen og de aftaler, de måtte indgå (Folger & Bush, 1994: 105).

Selv om der i denne opgave ikke er tale om, at undertegnede skal hjælpe parterne med at indgå en aftale, er tredjepersons stilling stadig relevant i interviewsituationen, hvor det bliver interviewerens opgave at give den interviewede herredømme over interviewet, så der gives mulighed for at fortælle deres version af konflikten. Mere herom i afsnittet "Neutralitet og balance i interviewsituationen".

Tredjepersons stilling fra et narrativt perspektiv

Ligesom i den transformative model anses neutralitet som uopnåelig. Den narrative model tager udgangspunkt i socialkonstruktivisme, hvor en hvilken som helst diskurs er et udtryk for verden, som den opleves. Der findes derfor ikke en privilegeret position uden for diskursen, hvorfra man kan tale, da vi alle er en del af verden – uanset hvordan vi oplever den. Hver gang man åbner munden og vælger bestemte udtryk frem for andre, har man valgt en bestemt position. På denne måde kan tredjeperson per definition ikke være neutral. Det handler derfor ikke om hvorvidt en tredjeperson er neutral men om, hvilken diskursiv position tredjeperson arbejder ud fra. Spørgsmålet er, hvilken moralstilling der vil oplyse tredjepersonens arbejde, og hvor transparent denne stilling vil være (Winslade & Munk, 2008: 113). En væsentlig del af den narrative model er dekonstruktion. Dekonstruktion referer til, at man udforsker antagelser, som tages for givet i en den diskurs, som ligger til grund for en dialog. Alt hvad der ytres har en betydning, således også opførsel følelsesmæssig ytring (White, 1992). Tredjeperson spørger således hele tiden sig selv, hvad der tages for givet, og hvilke fordomme, dogmatismen og partiskheder der kan forurene en analyse eller en mæglingsproces. Det vil sige, det er altså ikke nok at analysere dialogen, man må også se kritisk på sig selv og blotlægge sin egen moralstilling.

Selvrefleksion over neutralitet

Når man, som her, analyserer en konflikt og ikke agerer som mægler, må begrebet neutralitet komme i betragtning i mindst tre situationer: interviewsituationen, fortolkning af teksterne samt valg af interviewpersoner og tekster. Jeg skal i det følgende redegøre for min moralstilling i overensstemmelse med det narrative perspektivs neutralitets begreb beskrevet ovenfor.

I interviewsituationen har jeg overladt det til den interviewede at afgøre, hvad han/hun har haft lyst til at fortælle om konflikten. Det er dog vigtigt at afgrænser interviewet til at handle om processen fra beslutningen af placeringen, til den dag interviewet blev fortaget. Dette indledningsvist at bede den interviewede give sin version af processen med fokus på opståede konflikter, og hvordan de er blevet håndteret.

De personer jeg beskæftiger mig med i analysen relaterer sig alle sammen til 1. ordens observationen – offentliggørelsen af regeringens beslutning om testcenterets placering. I et tilfælde har det været problematisk vanskeligt, nemlig i forhold til miljøministeriet. For det første har der været en udskiftning på miljøminister posten. For det andet har de to ministre ikke ytret sig ret meget i offentligheden om konflikten. Og endelig er det vanskeligt at adskille ministre og embedsværket, hvor sidstnævnte uden tvivl har spillet en betydelig, men uigennemskuelig rolle.

Fortolkningen af teksterne kan være præget af f.eks. mit politiske tilhørsforhold og min tilknytning til Risø-DTU samt mine sympatier/antipati for de personer/organisationer, der har forfattet de analyserede tekster. I og med at mit politiske ståsted ikke omfatter de to partier, der sider med regeringsmagten, kunne man betvivle min fortolkning af ytringer fra de to miljøministre, som begge tilhøre partiet Venstre. Det skal bemærkes at politikere der repræsenterer regeringen har ikke deltaget i den offentlige debat om testcenterets placering, og heller ikke ønsket at lade sig interviewe bortset fra miljøministeren. Jeg har forsøgt at distancere mig fra mit politiske tilhørsforhold, ved at fokusere på processen som en læringsproces frem for et stykke politisk håndværk.

Den moralske stilling jeg kan tydeliggøre er således:

- Et politisk tilhørsforhold, der er kritisk over for den nuværende regering, uden at være i direkte opposition.
- Inddragelse af borgerne er vigtig lige som inddragelse af videnskabelig viden og anden form for ekspertise er det
- At placering af et testcenter af denne størrelse vil være problematisk lige meget hvor det blev placeret
- At alternativ energi er vigtigt herunder vindenergi, men at der skal tages behørigt hensyn til miljø, natur og mennesker

Balance og tryghed i interviewsituationen

For at få balance i analysen har jeg talt med flere parter på begge sider af konflikten. Desuden har jeg gjort opmærksom på, at det er konfliktens dynamik, jeg er interesseret i, og ikke om placeringen af testcenteret er rigtig eller forkert.

Mit mål har været at skabe et rum, der ligner meget det rum, vi skaber i en mæglingssituation, hvor mæglerens opgave er at skabe tryghed og at virke upartisk. Interviewene har haft den funktion, at de har givet mig en bedre fornemmelse af, hvem afsenderen er. Samtidig har det givet analysen "fylde" og medvirket til at forstå det der står mellem linjerne. Interviewene har båret præg af aktiv lytning, hvor jeg

bevidst ikke har villet styre interviewene bortset fra afgrænsning af emnet. Dette har givet den interviewede mulighed for at fortælle sin historie om konflikten og dens udvikling.

Lang og Alison skriver, at der er fire parametre, der er vigtige, når man forsøger at få en tillidsfuld stemning i rummet (Lang & Alison, 2000:182):

1. Dominans- og autoritetsrelationer inden for systemet
2. Graden af opbakning som aktørerne i systemet føler
3. Niveauet af gruppeidentitet
4. Niveauet af autonomi og uafhængighed i forhold til begrænsede ressourcer og konkurrence.

De to første punkter kan jeg som interviewer ikke gøre noget ved. Jeg kan eksplicit anerkende det og dermed gøre det mindre betydningsfuldt i min relation til den, der bliver interviewet. Hvis aktørerne viser frustration over systemet, kan jeg udvise forståelse – ikke andet.

Det tredje punkt er tricky, idet specielt lodsejerne har haft et problem med min relation til DTU-Risø, fordi de mener jeg må have en interesse i beslutningens udfald. Lodsejerne er samtidig en meget selvbevidst gruppe, der har et klart og veldefineret mål: "De møller skal ikke op". Hans Svanholm svarede i første omgang ikke på min mail, og da jeg ringede, sagde han, at han ikke kunne afse tid til et interview. Det lykkedes mig dog at få et telefoninterview, hvor det hurtigt fremgik, at han havde stor skepsis over for mig pga. min tilknytning til DTU, som han mener, har haft en meget uheldig og partisk rolle i hele processen. Ligeledes var Jochum Kirsebom skeptisk over for mit projekt, men dog mere imødekommende.

Den der nok har følt sig mest isoleret under hele processen er Johs. Poulsen fra det Radikale Venstre, idet han blev holdt ude fra forhandlingerne sammen med Enhedslisten. Han er dog professionel og anerkender sit nederlag, selvom han er meget vred over den måde, sagen er blevet håndteret på. Samtidig har jeg mødt Johs. Poulsen tidligere under mere hyggelige omstændigheder, hvilket klart var en fordel – alene indikeret ved at han tog sig tid til et interview.

Det sidste punkt er nok det, man som interviewer kan arbejde mest med, idet man kan lade den interviewede styre, hvad der skal tales om. Helt bevidst stillede jeg alle de interviewede et meget åbent spørgsmål: "Vil du beskrive for mig, hvordan du har oplevet den her proces (beslutningen om at testcenteret skal ligge i Østerild); hvad der har været godt, og hvad der har været mindre godt". Undervejs har jeg spurgt ind til noget af det, der er blevet sagt, men ikke kommet med nye spørgsmål om emner, som ikke er dukket op af sig selv (aktiv lytning). Strategien har været til at få den interviewede til at sige så meget som muligt om, hvad de har oplevet som det mest væsentlige med så lidt påvirkning af min tilstedeværelse som muligt.

Stemning og tillid i interview situationen er afgørende for kvaliteten af den information, der kommer frem. Dette kom bedst til udtryk i interviewene med de to lodsejere, idet samtalen blev mere afslappet efterhånden som interviewet skred frem. F.eks. lykkedes det at få en god og lang samtale med Jochum Kirsebom, hvor han eksplicit sagde, at tillid kan være flere ting: "Man kan godt have mistillid til systemet, og samtidig have tillid til mennesker – ligesom jeg har tillid til dig i denne samtale".

Empati og evnen til at forstå en parts perspektiv og referenceramme er et vigtigt redskab i forbindelse med en mægling (Deutsch, 2006: 61). Empati har også her spillet en rolle, og specielt i mine interviews med lodsejerne, som jo er dem, der har udtrykt størst skepsis over for mine hensigter. Den stærke part, miljøministeren og til en vis grad Jan Hyldberg fra Vindmølleindustrien, har været meget imødekommende. Dog havde jeg fornemmelsen af, at de var lidt forsigtige med, hvad de sagde til mig. Men ved at anerkende deres holdninger og tilhørsforhold, virkede det som om, de åbnede mere op i løbet af interviewet.

Anerkendelse af holdninger skal ikke forstås som rygklapperi, men blot et anerkendende nik, et smil el.lign. Et andet kunstgreb er ikke at gå til sagen lige med det samme. Således kan man tale lidt om, hvem hinanden er, eller et eller andet der fanger ens opmærksomhed i rummet. Miljøministeren havde således en masse sodavand på bordet, som jeg spurgte ind til, og det viste sig, at hun var midt i en smagstest for kantinen, og tilbød mig at deltage. Jochum Kirsebom havde kontakter på DTU (en af dem har kontor næsten ved siden af mit), som vi talte lidt om, og det lettede straks stemningen.

Sammenfattende kan man sige, at neutralitet ses som en nødvendig egenskab for tredjeperson (mægler eller betragter) i den løsningsorienterede konfliktløsningsmodel, mens begrebet neutralitet får en anden rolle i den transformative og den narrative model, fordi man anser neutralitet som en umulighed. Så længe tredjeperson er bevidst om sit moralske udgangspunkt, anses det ikke som et problem, da modellerne er procesorienteret, hvorved udfaldet af en mægling træder i baggrunden. Bortset fra den afgrænsende indledning har interviewene forløbet som et microflow, som det kendes fra den transformative model (Vindeløv, 2008: 22), nemlig som en anmodning respons proces, hvor den interviewede fører ordet, mens interviewer spørger ind til det der bliver sagt. Interviews har været en nødvendig del af udredningen for at forstå diskursen ud fra et konfliktteoretisk synspunkt, fordi man får en bedre fornemmelse af en tekst, og de følelser der ligger bag når man har talt med forfatteren.

Magt

I alle konfliktsituationer er det relevant at forholde sig til parternes magtforhold. I sagen om placeringen af testcenter er det helt åbenbart, at magt spiller en væsentlig rolle, da det er en lille håndfuld borgere og græsrodsorganisationer, der er oppe imod staten. Der er tale om en asymmetrisk konflikt hvor den svagere part, som bærer konfliktens konsekvenser. Den mere magtfulde kan lettere bagatellisere eller ignorere problemet.

Inden jeg ser på, hvordan parterne forsøger at fastholde eller ændre magtforholdet, vil jeg kort redegøre for magtbegrebet, som på ingen måde er et entydigt (Vindeløv, 2008 p. 262). Jeg forsøger på denne måde at bruge magt som en forklarende parameter i analysen af korrespondancen af det nationale testcenter, hvor der ikke er tale om mæglingssituation, og hvor der heller ikke har været direkte forhandlinger mellem alle parterne.

Heldigvis referer både den narrative model (Windslade & Monk, 2008: 110) og diskursteori (Phillips, 2008: 267) til Foucaults magtbegreb. Foucault siger, at magt ikke tilhører nogle bestemte agenter (f.eks. staten, bestemte individer eller interesseorganisationer), men er spredt over forskellige sociale praksisser. Magten kan både være positiv (produktiv) og negativ (undertrykkende). Magt kan således skabe muligheder i sociale sammenhænge, hvor den ikke blot kan bruges til at opnå noget bestemt, men også kan udfordres og flyttes rundt mellem agenterne, i og med at den defineres af diskursen. Endelig siger Foucault, at magt altid er sammenkoblet med viden. Hans formål er, at vise at man ikke kan se bort fra magten i samfundet, sådan at magten kan lokaliseres til f.eks. staten eller regeringen og samtidig isoleres fra f.eks. videnskaben. Tværtimod er magten allestedsnærværende som en produktiv faktor (Andersen, 1999: 97).

Individets magt

For at gøre magtbegrebet mere operationelt i analysen af konflikten omkring det nationale testcenter kan det være nyttigt at anskue magten ud fra et individperspektiv. Vindeløv (2008, p 263) beskriver fire perspektiver (med henvisninger til Colemann, 2000) (min rækkefølge):

1. Magt over: Evnen til at få nogen til at gøre noget de ellers ikke ville have gjort
2. Magt til: Nok magt til at opnå det man gerne vil uden at være unødigt hindret af nogen eller noget
3. Magt med: Anvisning af muligheder i en fælles indsats og til fælles gavn frem for tvang
4. Magtløshed: Fra et konstruktivistisk synspunkt giver det ikke mening at være magtesløs. Foucault's argument er, at magt ikke er så centraliseret, som f.eks. strukturalisterne mener. Ikke desto mindre

kan der være tale om marginale situationer, hvor magt bliver centraliseret, og situationer hvor magten er svær tilgængelig.

I konflikten omkring det nationale testcenter er det regeringen, der har haft *magt til* at:

Citat "Regeringen har besluttet at placere et nyt nationalt testcenter for hav- og landvindmøller i Østerild klitplantage" (brev fra miljøministeriet til lodsejerne d. 30.09.2009), hvilket igen giver dem *magt til* at ekspropriere lodsejernes ejendomme. Det sidste betyder så, at de har magt over lodsejerne, idet de kan få dem til at flytte, hvilket de mange protester tyder på, at de ellers ikke ville have gjort. Regeringen har også magt til at kompensere lodsejerne økonomisk.

Modstanderne at testcenterets placering forsøger at udfordre miljøministerens (regeringens) magtbeføjelser på forskellig vis. DN er tydeligvis frustreret over først at blive inddraget meget sent i processen, hvor beslutningen omkring placeringen allerede er taget. På den måde er de blevet udelukket fra at være med til at anvise naturmæssige bæredygtige placeringer (*magt med*). I et forsøg på at få denne indflydelse lavede DN sine egen undersøgelser, hvor man fremkommer med alternative løsningsforslag, der efter deres mening havde en meget bedre balance mellem økonomiske, menneskelige og miljø- og naturmæssige konsekvenser. Imidlertid kunne DN ikke få oplyst de kriterier, som lå til grund for beslutningen, hvorfor mange af forslagene kunne udelukkes på forhånd. Den "ballade" (citatet stammer både fra miljøministeren såvel som fra Jan Hyldeberg, Vindmølleindustrien) som DN's rapport har foranlediget har besværliggjort ministeriets arbejde, da det har betydet, at ministeriet har skullet forholde sig til et nyt element i diskursen; nemlig yderligere placeringer af testcenteret ud over de to, som allerede var blevet bedømt som uegnede. Således kan man også tale om ministeriets brug af *indirekte magt* idet man kun har inddraget vindmølleindustrien og Risø-DTU i planlægningen af placeringen af testcenteret. Dette understreges af, at de personer, der siden har søgt aktindsigt i dokumenter fra før offentliggørelsen af placeringen d. 30. september 2009, er blevet afvist. Begrundelsen er, at det har været udkast til materialer og baggrundsnotater udarbejdet direkte med henblik på forelæggelse på møder mellem ministrene i regeringens økonomiudvalg, som er undtaget retten til aktindsigt jf. offentlighedslovens § 10, nr. 1. I det hele taget har regeringen i denne sag holdt kortene meget tæt til kroppen og end ikke inddraget Danmarks Miljøundersøgelser, DMU, som dog af egen drift lavede en undersøgelse af miljøpåvirkningen af et testcenter og fandt at en placering ved Stavning ville give færrest konflikter i forhold til fugle, dyr og naturtyper (Miljøstyrelsen, 2010)^{viii}.

At offentligheden ikke er blevet inddraget er blevet kritiseret af juridiske eksperter med henvisning til Århus konventionen:

Citat "Loven om miljøvurdering af planer og programmer har til delformål at opfylde Århus-konventionens formål at give offentligheden mulighed for at deltage i beslutningsprocesser, og det ser ud til, at beslutningsprocessen omkring udpegningen af testcentret ikke har levet op til det." (Ivar Lyhne, Ålborg Universitet i brev til Miljøcenter Århus d. 1. oktober 2009).

I min samtale med miljøministeren, var det faktisk dette punkt hun gerne have set håndteret anderledes. Hun vil have foretrukket en mere åben proces om placeringen med henvisning til de gode erfaringer fra anlæggelsen af motorvejen ved Silkeborg. På den måde går hun faktisk i rette med sig selv, og hendes læserbrev i Jyllands-Posten d. 2.05.10.

Citat "Jeg ved ikke, om JP kender til fortilfælde af anlægslove, hvor den fysiske placering har ligget helt åben frem til tredjebehandlingen i Folketinget?"

Til gengæld er ministeren glad for, at flere parter nu er inddraget i diskussionen om, hvordan man kan afværge de miljømæssige konsekvenser mest muligt, og henviser til at der nu skal fældes langt mindre skov end i den oprindelige plan.

Effektiv magt og bæredygtigt resultat

Betingelserne for effektiv magt er kontrol over de ressourcer, der skaber magt, motivation til at influere andre, evner til at omsætte ressourcer til magt og god dømmekraft i brugen af magt, så det er passende med hensyn til type og størrelsesorden i situationen (Coleman., 2006: 125)^{ix}. I forhold til disse betingelser har miljøministeriet ikke været særligt heldige. De har ikke omsat de ressourcer, de har haft til rådighed, (blandt andet DMU's kompetence inden for miljøvurdering), og heller ikke givet sig selv tid til at lave et ordentligt forarbejde, herunder VVM-redegørelsen som bl.a. af DN er blevet betegnet som noget sjusk. Det virker som om, at man har været så sikker på at have flertal for en planlov om placeringen, at man har forsømt at motivere partiernes miljøordførere i folketinget. Dette medførte i en længere periode en del usikkerhed om, hvorvidt regeringen på forhånd havde et flertal eller ej. Mht. bæredygtighed skriver Coleman at et bæredygtigt resultat kun sikres ved langsigtet strategisk tænkning, samt evnen til at læse ændringer i situationen og identificere negativ feedback (ibid.: 125). Miljøministeren har således sikret et bredt flertal ved dels at lave VVM-vurderinger på yderligere to placeringer for testcenteret, reduceret fældning af træer, samt øget mængden af erstatningsskov. I forhold til lodsejerne virker det imidlertid ikke, som om man har været imødekommende, men det er dog en mulighed at give dem en øget erstatning ved ekspropriation.

Magtesløshed, primær- og sekundær magt

Man kunne herefter forstå, hvis lodsejerne står tilbage med en følelse af magtesløshed. Imidlertid indeholder Foucault's magtbegreb som nævnt ikke magtesløshed - alle besidder en eller anden form for magt. I det følgende vil jeg se på, hvad lodsejerne har gjort for at få indflydelse på beslutningsprocessen. Fra diskursanalysen er det helt tydeligt at lodsejerne har forsøgt sig med at lave alliancer til flere sider. Der henvises i flere omgange til DN's undersøgelser og udtagelser. Siden forsøger man med argumentet "miste den brede opbakning i befolkningen" over for vindmølleindustrien, i håbet om at de vil gøre deres indflydelse gældende og placere testcenteret et andet sted. Til sidst i processen kommer man med trusler om at bringe sagen for EU-domstolen, samt andre former for trusler. I det hele taget gør man meget for at fremstille valget af Østerild som uetisk på grund af tab af naturværdier og konsekvenserne for de mennesker, der bor i området.

Ifølge Coleman kan magt operere på to adskilte niveauer: En der regulerer interaktionen af aktørerne i en given kontekst, kaldet primær magt og en, der fastlægger selve konteksten, kaldet sekundær magt (Coleman, 2006,: 123).

Truslerne om at bringe sagen for EU-domstolen er helt reelle og et eksempel på primær magt, nemlig muligheden for at ændre politikken på området inden for de givne rammer ved hjælp af domstolene. Samtidig forsøger man at beklikke de normer, der ligger bag beslutningen og henviser til, at den er udansk og uden fortilfælde, hvilket er et eksempel på sekundær magt. Vejen til EU domstolen er forholdsvis kort, og her har lodsejerne en god alliance med DN. Derimod kræver værdikampen om det etiske i at placere testcenteret i Østerild en langt større indsats, hvor medierne kommer til at spille en vigtig rolle. Det er også lykkedes lodsejerne at få Jyllands-Posten til at argumenterer imod testcenterets placering. Således bruger avisen lederpladsen til at kritiserer miljøministeriets håndtering af sagen. Avislederne har gjort så meget indtryk, at den nuværende miljøminister følte det nødvendigt at forsvare sig selv og ministeriet i et harmdirrende læserbrev.

Magt i udspillet

Sara Cobb (1994) har undersøgt, det hun har kaldt "the problem of the first speaker" eller problemet med den, der taler først. Hendes forskning fokuserede på, hvordan den, der først fortæller sin historie, gør mere end blot tager sin tur. Vedkommende etablerer også en grad af narrativ kontrol over det sted, hvorfra den næste i rækken må svare. Således må den, der får ordet efter den første taler, forholde sig til det, som den første har sagt og må tale ud fra en pre-defineret position, med mindre man ligger stor energi i at afvise denne position. Efterhånden som den første fortolker sin historie, skitseres et kort af relationer omkring konflikten og positionerer alle andre inden for disse relationer (Windslade & Munk 2008: 55). Den, der har udspillet, har således en privilegeret position til at præge konfliktens forløb. Windslade og Munk tager dette punkt et skridt videre og henviser til den russiske filosof Bakhins arbejde, der siger at: alle ord er rettet mod et svar og kan ikke undslippe det svar, der forventes (Bakhtin, 1981: 54). Det vil sige, at når man siger noget, er man under stærk indflydelse af den reaktion, man forventer fra modtageren. Hvis dette kædes sammen med det ovenstående, fremstår et relationelt syn på kommunikation, hvor der fokuseres på de refleksive aspekter af dialogen. Således bør man kunne fornemme adressentens indflydelse i de valgte ord, kommunikationsstil og retoriske strategier, der anvendes i selve indholdet (Windslade & Munk 2008: 56).

Hvis vi overfører dette til konflikten omkring placeringen af testcenteret, så er det miljøministeriet, der har haft udspillet i kraft af henholdsvis en pressemeddelelse og et brev til de berørte lodsejere d. 30.10.2009. Pressemeddelelsen og brevet til lodsejerne er også udformet på forskellig måde. I pressemeddelelsen er der lagt meget vægt på, hvor vigtig testcenteret er for danske interesser, og der henvises til citater fra miljøministeren selv. Det virker, som om man er meget bevist om pressemeddelelsens målgruppe og gør meget ud af at begrunde dels testcenterets vigtighed, dels dets placering i Østerild. Man legitimerer også beslutningen ved at henvise til, at Thisted kommune på forhånd har erklæret sig positiv over for udpegningen.

I modsætning hertil fremstår brevet til lodsejerne fuldstændig blottet for metakommunikation. Metakommunikation er betegnelse for, når tekst kommunikerer om sig selv. Det vil sige kommunikationen afkoder eller dekonstruerer sig selv. I følge Tanja Juul Christiansen, ph.d. i retorik (personlig kommunikation), betyder fraværet af metakommunikation, at brevet bliver uegnet til at formidle det ret chokerende budskab. Endvidere er brevet underskrevet af en ukendt embedsmand og ikke den ansvarlige minister (se figur 3). Herved forspilder ministeriet en chance for at skabe et privilegeret udgangspunkt for en dialog med lodsejerne. Lodsejerne har kaldt brevet for arrogant, og det kan ligestilles med umyndiggørelse. Både ud fra et narrativt såvel som fra et transformativt perspektiv begår miljøministeriet her en stor fejltagelse ved ikke at tage kontrol over historien og ved at umyndiggøre lodsejerne, hvorved man får meget svært ved at få lodsejerne til at anerkende placeringen af testcenteret i den efterfølgende dialog.

Bush og Folger referer til et skift i moral og social vision i moderne vestlig kultur, der går fra en individualistisk til en relationel og interaktiv opfattelse. De hævder at: *"it is now possible and necessary to go still further and to achieve a full integration of individual freedom and social conscience, in a relational social order enacted through new forms of social processes and institutions"* (Bush & Folger, 2005: 24). Man må så konstatere, at miljøministeriet d. 30.10.2009 ikke har gennemgået et sådan skifte. Siden hen har den nye miljøminister dog etableret en nær relation mellem nogle af parterne, i form af et udvalg hvor bl.a. DN sidder med til bords. Lodsejerne er stadig ikke repræsenteret, og spørgsmålet er, om det ikke også er for sent.

Sammenfattende anvender analysen det konstruktivistiske magtbegreb, som det beskrives af Foucault, og anerkender dermed ikke magtesløshed. Det kan da også vises, at lodsejerne faktisk er ret effektive med anvendelsen af både primær magt, klagen til EU domstolen, og sekundær magt i form af læserbreve og

andre aktiviteter i forhold til pressen. Endelig viser det sig, at miljøministeriet har forspildt en chance for at myndiggøre modstanderne generelt og lodsejerne specifikt i deres udspil i form af et meget arrogant brev til lodsejerne, og ved at holde processen lukket helt frem til offentliggørelsen af beslutningen om at placere testcenteret i Østerild. Jeg mener, at diskursanalysen viser, at diskurs kan understøtte og forandre magtforhold, og at vægten af argumentationen ikke kun afhænger af retoriske evner men også af legitimitet og troværdighed. Det vil sige, at diskurs kan blive et strategisk værktøj til at opnå magt til at gennemføre eller forhindre noget. Det er selvfølgelig nødvendigt at kunne argumentere for sin sag på en let forståelig måde, men kan det også lykkes at få modstanderen til at fremstå som illegitim og utroværdig, kan magtforholdet ændres.

Besvarelse af spørgsmål 1

I dette og næste afsnit vil jeg forsøge at besvare de spørgsmål, som jeg stillede i problemformuleringen.

Kan beslutningen om at placere testcenteret i Østerild betegnes som demokratisk, og giver det overhovedet mening at tale om en demokratisk beslutningsproces? Umiddelbart må man svare nej på grund af den lukkede proces. Et demokrati indbefatter, at borgerne har en mulighed for at øve indflydelse på de politiske beslutninger og at kontrollere magthaverne. Imidlertid fremgår det af magtudredningen, at den lukkede proces er en tendens i den danske lovgivning, ud fra logikken om at undgå at medier og offentlighed kan mobilisere modstand mod upopulære beslutninger (Togeby, 2009: 33). Altså er den lukkede proces omkring placeringen af testcenteret ikke usædvanlig. Imidlertid tænder det advarslamper hos en konfliktmægler, idet en sådan procedure umyndiggør borgerne. Det vil gøre det meget vanskeligt for borgerne siden hen at anerkende nødvendigheden af en sådan beslutning, som det vil fremgå af besvarelsen af de næste to spørgsmål. Konsekvensen kan være uro og civil ulydighed, fordi borgerne føler sig krænket af magthaverne.

Besvarelse af spørgsmål 2

Besvarelsen af dette spørgsmål er samtidig en kritik af analysen, som jeg lovede under motivationen af spørgsmålet i indledningen.

Socialkonstruktivismen hævder i sin yderste konsekvens, at alt er resultatet af menneskelige fortolkninger, og at der ikke eksisterer en bagvedliggende entydig sandhed. Denne påstand, om at alt er relative fortolkninger, er efter min mening at gå for vidt.

Heldigvis er det muligt at skelne mellem forskellige former for socialkonstruktivisme. Med bistand fra Søren Wenneberg kan man beskrive en mindre prætentios form for socialkonstruktivisme: *det kritiske perspektiv*. I det et kritiske perspektiv er man blot kritisk over for naturligheder eller noget, man tager for givet. Man kan således ikke tage overfladen – det naturlige – for givet, men lede bagved efter de oprindelige/faktiske mekanismer og sammenhænge (Wenneberg, 2002).

Den narrative model

Den narrative model er dannet ud fra den postmoderne teori om kulturel konstruktivisme (Winslade & Munk). Teorien siger, at mennesker giver livet mening som en funktion af historier og værdier i deres kultur. Der er ingen modsætningsforhold mellem kulturel konstruktivisme og socialkonstruktivisme. Kulturel konstruktivisme siger, at viden og virkelighed er produkt af deres kulturelle kontekst (religion, sprog, traditioner osv.). I bogen "Practicing Narrative Mediation", skriver Winslade & Munk således: "Discourse theory provide a language with which to address dominant and subjugated cultural influences at work in conflict situations" (Winslade & Munk, 2008: 121).

Den transformative model

Den transformative model blev først beskrevet af Robert A. Baruch Bush og Joseph P. Folger i "The Promise of Mediation in 1994", som et opgør med den løsningsorienterede model.

Den transformative models videnskabssteoretiske tilhørsforhold er ikke helt klart. I bogen forsøger Folger og Bush at vise, hvordan diskursen omkring mægling er koblet til en bredere ideologisk orientering om den sociale verdens beskaffenhed, struktur og processer: "the discourse that occurs within and about mediation is linked to broad ideological orientations about the nature of the social world, its structures and processes." (Folger & Bush, 1994: 6). Således beskrives den transformativ model som en relationsideologi, i modsætning til den løsningsorienterede model, som er baseret på en individualistisk ideologi.

Relationsideologien kommer til udtryk, når man bevidstgøres om et fælles humanitært tilhørsforhold, og ikke blot ser andre som objekter, der kan bruges til egen vinding (individualistisk ideologi). Herved bevæger individet sig fra en lavere til en højere tilstand af eksistens: "in developing conscious awareness of others' common humanity, instead of regarding others as things to be used for one's own ends, the individual moves from a lower to a higher state of being" (Ibid.: 20).

Folger og Bush referer således til ideologier, der har forskellige opfattelser af verden.

I en senere udgave af "The Promise of Mediation", refereres til diskurs som et fokuspunkt for den transformative model: "The focus of the transformative framework on discourse and social interaction in a dynamic, moment-by-moment social process" (Della Noche, 2001: 77, 81; Bush & Folger, 2005: 110).

Jeg vil således konkludere, at den transformative model mere eller mindre er baseret på socialkonstruktivisme, hvilket retfærdiggør at bruge modellen i forlængelse af diskursanalyse. En analyseform de i øvrigt selv anvender i deres analyse af kritik af mægling, og hvordan den kan imødekommes ved at basere mægling på ny form for social ideologi.

Den løsningsorienterede model

Den løsningsorienterede model tager udgangspunkt i positivisme og lægger vægt på kausale love for sociale fænomener. For positiverne er metode og empiri strengt adskilt ud fra en forståelse om, at man gennem en række metodiske forskrifter kan analysere empirien og herved opnå objektiv erkendelse. Dette er i direkte modsætning til socialkonstruktivismen, hvor metode og empiri flyder sammen, og hvor man netop ikke mener, at der findes objektive sandheder. Det vil derfor ikke give mening at kombinere diskursanalyse og den løsningsorienterede model. I besvarelsen af spørgsmål 3 og 4, ser jeg bort fra diskursanalysen.

Besvarelse af spørgsmål 3 og 4

De resterende to spørgsmål vil nu blive besvaret ud fra tre konfliktteoretiske perspektiver; det narrative; det transformative, og det løsningsorienterede perspektiv. Jeg repeterer først de to spørgsmål:

3) Kunne miljøministeriet have grebet beslutningen om placering af testcenteret i Østerild anderledes an?

4) Kan miljøministeriet på nuværende tidspunkt foretage sig noget, som vil få de fleste parter til at opfatte processen som fair?

Den narrative models svar på spørgsmål 3 og 4

Den narrative model kredser om udvikling af en relation, som ikke rummer konflikt. Den bygger på dialog, der inkluderer respekt, forståelse og samarbejde (Vindeløv, 2008: 23). Folks historier tages alvorligt, fordi man mener, at de er i stand til at forme oplevelser, influere tankegang og konstruere relationer (Windslade & Munk, 2008: 1).

Spørgsmål 3: Fra et narrativt perspektiv skaber den allerførste kontakt mellem miljøministeriet og lodsejerne en meget dårlig relation. Her opstår historien om de arrogante og magfuldkomne myndigheder. Siden kommer der historier om usandheder, fejloplysninger og manipulation. Denne dårlige relation kunne

i stor udstrækning være undgået, hvis man havde kommunikeret mere åbent fra start. Det gælder både konfliktpunktet om naturværdier, men i særlig grad beslutningsgrundlaget, fordi man her kan undgå en masse mytedannelse ved at have en transparent og grundig miljøvurdering.

Spørgsmål 4: Relationen til DN er i nogen grad genskabt i og med, at de nu er med i forhandlingerne. Men dialogen mellem DN og miljøministeren virker stadig noget anstrengt. Til gengæld ser det ud til, at relationen mellem forligspartierne og regeringen har lidt skade, efter kammeradvokaten har vurderet, at der er fejl i VVM-redegørelsen. VVM-redegørelsen må selvfølgelig forbedres, men en decideret mægling mellem parterne og miljøministeren vil kunne hjælpe med at få fokus på problemet frem for at få ansvaret placeret hos ministeren eller en embedsperson.

Med hensyn til lodsejerne vil en mægling efter den narrative model kunne identificere åbninger til alternative historier end de meget negative, der hersker i øjeblikket. Historier der kan afsløre, hvilken relation lodsejerne kunne tænke sig i det videre forløb om placeringen af testcenteret. En ting er, at lodsejerne er meget berørte af ekspropriationen af deres ejendom, en anden er, hvad den pågående konflikt gør ved dem. I hvert fald bruger mange af lodsejerne rigtig meget energi på deres kamp for at møllerne ikke skal op i Østerild.

Endelig vil det være en rigtig god ide at arbejde med brevkulturen, der i øjeblikket præges af kancellisprog og klodsede konstruktionsmåder, som kan virke stødende eller arrogante.

Den transformative models svar på spørgsmål 3 og 4

Den transformative model er eksplicit værdibaseret og ultimativ procesorienteret. Hovedtesen er, at en part må føle sig respekteret eller myndiggjort (empowerment), før det er muligt at se sagen fra modpartens synspunkt bare nogenlunde klart og dermed anerkende andre problemer og positioner (recognition) (Vindeløv, 2008: 23).

Spørgsmål 3:

I brevet til lodsejerne er der ingen spor af anerkendelse trods det chokerende budskab til lodsejerne. Det er skrevet i et passivt kancellisprog sprog, og uden metakommunikation, der forklare den beslutning, man er kommet frem til. Den retorik, der anvendes blokerer for al videre kommunikation, og dermed mistes en oplagt chance for at vække lodsejernes iboende evne til at se sagen fra et nationalt perspektiv. Ligeledes burde DN have været inddraget meget tidligere med en anerkendelse af deres ekspertise på området. Det ville have skabt en hel anden arbejdsro, med hensyn til at finde den optimale placering, og hvordan der skulle kompenseres for miljø- og naturmæssige konsekvenser.

Spørgsmål 4:

Det har været et klogt træk fra miljøministerens side at tage DN med i forhandlingerne, som også har fremmet velviljen hos forligspartneren, hvilket fremgår af betænkningen til loven.

Den transformative model har som nævnt fokus på anerkendelse, og man kan mene, at By – og Landskabsstyrelsens første brev til lodsejerne har gjort relationen meget vanskelig at genoprette. Hvis miljøministeriet vil forbedre relationen til lodsejerne skal der vises forståelse og respekt for deres situation. Det kunne være ved at tage dem med i diskussionerne om, hvordan testcenteret skal indrettes og måske offentligt beklage, at man har grebet processen u hensigtsmæssigt an. Miljøministeren kunne overveje et kontakte en mægler, og i et forsøg på at transformere konflikten med lodsejerne. Succesen i denne mægling skal ikke måles ud fra, om der kan opnås en aftale, men ud fra lodsejernes krav på at blive hørt. Målet er, at få dem til at opfatter proceduren som fair og med muligheder uanset resultatet af mæglingen (Saul and Sears, 2010).

Den løsningsorienterede models svar på spørgsmål 3 og 4

I den løsningsorienterede model er der fokus på de behov, der ligger bagved parternes positioner. Det er en individualistisk model, hvor relationerne er af mindre betydning (Vindeløv, 2008: 21). Man har fokus på at forhandle sig frem til en win-win situation, hvor alle parter føler de har fået noget ud af forhandlingerne. I svære forhandlinger bruger man klarhed over sin BAF (bedste alternativ til forhandling), til at vurdere omkostningerne ved at komme med indrømmelser. Endelig skal man forlange objektive kriterier som grundlag for forhandlingerne. I analysen af konflikten ud fra et løsningsorienteret perspektiv, kan jeg ikke referere til diskursanalysen, men må udrede konflikten på anden vis. Teksterne vil så at sige blive læst med andre briller, hvor alle følelsesmæssige udtalelser vil blive filtreret fra. Man kan godt bruge en ustruktureret interviewform, men havde jeg lagt mig fast på den løsningsorienterede model fra starten, ville jeg have foretrukket at gennemføre et struktureret eller semi-struktureret interview, med spørgsmål, der spurgte ind til kausalitet i de observerede fænomener. På trods af dette handicap omkring udredningen af konflikten, vil jeg i det følgende forsøge at besvare de sidste to spørgsmål fra problemformuleringen ud fra den løsningsorienterede model.

Spørgsmål 3:

Hovedårsagen til DN's modstanden er, at der nu er gjort op med et med næsten tohundrede års princip om, at man ikke må bygge i fredskov. Hvis det alligevel er nødvendigt f.eks. i forbindelse med et vejbyggeri, er der regler om at den skov, der forsvinder, skal kompenseres andet sted i et forhold, der ligger mellem 1:1,1 og 1:2. DN' finder miljøministeriets udspil med erstatningsskov 1:1, hvoraf noget kan være privat skov, for helt utilstrækkelig. Andre forhold så som afværgeforanstaltninger for øget kvælstofudledning og genskabelse af klitheden er også kardinalpunkter for DN. Samtidig arbejder DN tæt sammen med Dansk Ornitologisk Forening DOF, hvorfor man også må være forberedt på at forhandle om konsekvenserne for fuglelivet, specielt fordi Østerild grænser op til et internationalt fuglebeskyttelsesområde.

Med denne analyse af DN's interesser, kunne miljøministeriet på et tidligt tidspunkt have påbegyndt forhandlinger. Det er således muligt at DN vil se det som en win-win situation, hvis regeringen ville gå med på en stramning af skovloven, da dette er hjerteblod for foreningen og samtidig kan være en garanti for at fældning ad Østerild ikke er en glidebane, hvor det nu bliver lettere at kompensere for skovloven.

Insistering på objektive kriterier er en anbefaling man finder i den løsningsorienterede model (Fisher & Ury, 1992). Da forarbejdet til lovforslaget er gennemført på kort tid, har man gjort sig sårbar over for modstandernes kritik, hvilket ses ud af de voldsomme udfald mod af VVM-redegørelsen. Under alle omstændigheder må VVM-redegørelsen forbedres for, at den kan fremstå som et mere objektivt beslutningsgrundlag.

På et meget tidligt tidspunkt kunne miljøministeriet have benyttet sig af DN's ekspertise (evt. i samarbejde med DMU). Dette alene af den grund at DN har et behov for at retfærdiggøre sin eksistensberettigelse ved ikke kun at indsende klager, når de mener, at loven er overtrådt, men at deres ekspertise også udnyttes konstruktivt.

Med hensyn til lodsejerne er der nok ikke tvivl om, at nogle af lodsejerne vil stille sig tilfreds med økonomisk kompensation, mens andre ikke vil (Jochum Kirsebom – personlig kommunikation). Det afgørende er at komme ind på et meget tidligt tidspunkt og tilbyde en økonomisk kompensation i forbindelse ekspropriationen, som lodsejerne finder fair.

Hvorvidt man har kunnet give Johs. Poulsen indrømmelser er nok tvivlsomt, da han ligger lige så fast på, at testcenteret skal ligge i Stavning, som regeringen ligger fast på Østerild. Når DMU også peger på Stauning falder det tilbage på om forarbejdet er gjort godt nok fra miljøministeriets side, og om VVM-redegørelsen kan betragtes som objektiv.

Spørgsmål 4:

Ved at inddrage DN i forhandlingerne om gennemførelse af planloven, og ved at lave betydelige natur og miljømæssige forbedringer til det oprindelige forslag har man allerede givet en del indrømmelse til DN. De forhandlingsemner, der er nævnt under svaret til spørgsmål 3 vil stadig være aktuelle, men forhandlingerne er nok besværlig gjort på grund af det sene tidspunkt i forløbet. På nuværende tidspunkt bør miljøministeriet nøje overveje, hvad de kan opnå ved en forhandling, og gøre sig klart hvad alternativet er til en forhandlingsløsning (BAF). For eksempel hvad en fortsatte konflikt betyder for befolkningens opbakning til vindmøller som alternativ energikilde.

Lodsejerne bliver svære at få med i forhandlingerne igen. Ganske vist kan man tilfredsstille nogle af dem med økonomisk kompensation, men man står tilbage med en hård kerne, som er på de øverste trin på konfliktrappen, og man får meget svært ved at få dem i tale. Når miljøministeriet alligevel skal prøve, at undersøge hvad lodsejerne eventuel kunne kompenseres med, er det fordi, det er lykkedes dem at få pressens bevågenhed.

Løsgængerne lægger sig tæt op af DN, men lodsejerne har ikke formået at få S, SF og DF til at lytte til deres argumenter. Omvendt har kammeradvokaten vendt tommelfingeren nedad til VVM-redegørelsen, og man må forvente, at forligsparterne vil tage sig dyrt betalt, hvis de skal stemme for anlægsloven.

Endelig kunne man overveje at forhandle med vindmølleindustrien om, hvorvidt der findes helt andre måder, hvorved man kan fremme produktion af energi fra vindmøller og dermed skabe en win-win situation.

Konklusion

Det er måden altså... Sådan begynder en revyise fra 1948 af Arvid Müller, fremført af Clara Østø på Frederiksberg Teater. Teksten beskriver hvordan måden, hvorpå tingende bliver sagt er lige så afgørende – eller måske mere afgørende for, hvordan budskabet modtages – godt eller skidt.

Bevidsthed omkring retorikken er en af den narrative models adelsmærker (Windslade & Munk, 2008: 20), og denne analyse har vist, at konflikten hurtigt bliver optrappet på grund af, at miljøministeriet anvender et klodset og passivt kancellisprog i deres kommunikation med specielt lodsejerne. Det vil være anbefalelsesværdigt at arbejde med en kommunikationskultur i miljøministeriet, der kan skabe en bedre relation mellem parterne, og som kan give grobund for konstruktiv dialog og forhindre destruktive historier.

En diskurs kan anvendes som et strategisk værktøj til at opnå magt nok til at gennemføre eller forhindre noget. Således har diskursanalysen vist, at lodsejerne og Danmarks Naturfredningsforening faktisk er ret effektive med anvendelsen af både primær magt i form af klagen til EU, og sekundær magt i form af læserbreve og andre aktiviteter i forhold til pressen.

Åbenhed ligger i forlængelse af den respekt, der vises med en mere imødekommende retorik, og inddrager alle involverede parter. Således udtrykte miljøminister Karen Ellemann, at kunne hun gøre sagen om, skulle det være en meget mere åbenhed i processen (personlig kommunikation).

Diskursanalyse, som metode til udredning af en kompliceret konflikt med mange parter, kan være et godt udgangspunkt til både en narrativ og en transformativ tilgang til konfliktløsning. Diskursanalyse kræver dog en vis træning og er noget tidskrævende, hvilket undertegnet har måttet erkende af bitter erfaring. Derimod, kan diskursanalyse ikke bruges i forbindelse med den løsningsorienterede model. Det skyldes

modellens videnskabssteoretiske tilhørsforhold, som er positivismen, hvor metode og empiri er strengt adskilt, i modsætning til socialkonstruktivisme, som de to andre modeller tager udgangspunkt i.

Ud fra en konstruktivistisk betragtning viser diskursanalysen, at mange af de emner, der har været i spil, nok kan betragtes som konfliktemner, men at der hersker en form for politisk stabilitet omkring dem. For eksempel forsvinder emnet, om hvorvidt testcenteret er af national interesse, hurtigt fra diskursen. Modstanderne indser formentligt at placeringen af testcenteret er afkoblet fra testcenterets nytteværdi, og fokuserer herefter på andre kritikpunkter. Der er strid om, hvordan emnerne "naturværdi" og "beslutningsgrundlag" skal fastlægges. Mens det første punkt er meget værdiladet, kan det andet punkt imødekommes med en grundigere VVM-redegørelsen, der også ser på alternativer. Dette er da også blevet konsekvensen af DN's klage til EU-kommissionen og EU-parlamentet, samt kammeradvokatens kritiske udtalelser om VVM-redegørelsen.

Alle svarene på spørgsmålet, om hvorvidt miljøministeriet kunne have grebet sagen anderledes an, har i forskellig udstrækning været kritiske over for den lukkede proces, processen har været præget af. Mindst kritisk er den løsningsorienterede model, da den tager udgangspunkt i forhandlingsteori, hvor man godt kan argumentere for, at det giver en bedre forhandlingsposition, med en mere lukket proces. Løsningen vil være en forhandling om kompensationens størrelse for lodsejernes vedkomne, men forhandlingerne med DN vil fokusere på indrømmelser og på natur- og miljølovgivning. I modsætning hertil vil man ud fra et transformativt og det narrativt perspektiv være optaget af den dårlige relation mellem parterne, og at det kan have en afsmittende negativ effekt på den folkelige opbakning til vindmøller. Derfor er kompensation utilstrækkelig til at skabe en ordentlig relation, som vil være grundlaget for at parterne fremadrettet vil kunne opfatte processen som fair.

Den mangelfulde VVM-redegørelse, vil være det der kritiseres stærkest i et løsningsorienteret perspektiv da denne model netop forlanger objektive kriterier i en forhandlingssituation. Endelig bør miljøministeriet arbejde med en retorisk praksis, der i højere grad anerkender modparten, og hvor man arbejder med skabe nogle konstruktive historier, både med hensyn til miljøministeriets beslutningsprocesser og med hensyn til befolkningens accept af vindmøller.

Litteraturliste

- Andersen, N.Å. (1999) *Diskursive analysestrategier*, Foucault, Koselleck, Laclau, Luhmann, Nyt fra Samfundsvidenskaberne, København.
- Bakhtin, M. (1981) *The dialogic imagination* (oversat af C. Emerson & M. Holquist). University of Texas Press
- Bush, B. & Folger, J. (2005) *The Promise of Mediation*. Jossey-Bass, San Francisco.
- Coleman, P.T. (2000) Power and conflict. I M. Deutsch (Ed.), *The Hand Book of Conflict Resolution*, San Francisco.
- Coleman, P.T. (2006) Power and Conflict. In *Hand Book of Conflict Resolution*, M. Deutsch, P.T. Coleman, & E.C. Marcus (Eds.) Jossey-Bass, San Francisco
- Danmarks Miljøundersøgelser (2010) Vurdering af tre mulige placeringer af national prøvestation for vindmøller. (<http://www.dmu.dk/nyheder/artikel/>) besøgt 24.11.10.
- Dyrberg, T.B., Dreyer Hansen, A & Torfing, J. (2000) *Diskursteorien på arbejde*, Roskilde Universitetsforlag
- Fairclough, Norman (1992) *Discourse and social change*, Cambridge: Polity Press.
- Folger, J. & Bush, R.B (1994) "Ideology, Orientation to Conflict, and Mediation Discourse. in *New Directions in Mediation*, eds. J. Folger and T. Jones: Sage Publications. s. 3-25.
- Fisher, R. og Ury, W. (1992) *Få "JA" når du forhandler*, Borgen.

- Jensen, C. & Hansen, A.D. (2002) Diskursteori, radikalt og pluralt demokrati – en introduktion til Laclau og Mouffe, i Laclau, Ernesto og Chantal Mouffe: *Det radikale demokrati – diskursteoriens politiske perspektiv*. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag.
- Koch, H. (1960/1945). *Hvad er demokrati?* København: Gyldendal.
- Laclau, E & Mouffe, C (2001) *Hegemony and Socialist Strategy – Towards a Radical Democratic Politics*, Verso.
- Laclau, E. & Mouffe, C. (1985) "Hegemony and Socialist Strategy", Verso, London.
- Lang, M.D. & Taylor, A. (2000) *The making of a Mediator*. Jossey-Bass, San Fransisco.
- Phillips, I (2010) *Diskursanalyse*, In: Brinkmann & Tankaard (Eds,) *Kvalitative metoder*, Hans Reitzels forlag, København.
- Saul, J. & Sears, S. (2010) *A Relational Perspective on Multi-Party Practice* In: *Transformative Mediation* (Eds. J. Folger et al.) Under trykning.
- Togebj, L., Andersen, J.G., Christiansen, P.M., Jørgensen, T.B. & Vallgård, S. (2003) *Demokratiske udfordringer*. Kort udgave af *Magtudredningens hovedresultater* ISBN: 87-91164-25-7
- Vindeløv, V. (2008) *Konfliktmægling: En reflektiv model*. Jurist- og Økonomiforbundets Forlag.
- Wallensteen, P. (2007) *Understanding Conflict Resolution*, SAGE Publications, London.
- Wenneberg, S.B. (2002) *Socialkonstruktivisme som videnskabsteori Sisyfos' videnskab* (<http://hdl.handle.net/10398/6419>)
- Winslade, J & Munk, G. (2008) *Practicing Narrative Mediation*. Jossey-Bass, San Francisco, CA
- White, M. (1992) *Deconstruction and Thrapy*. In D. Epston & M. White (Eds.), *Experience, contradiction, narrative and imagination* (pp. 109-152) Adeliade, Australia.
- Winslade, J & Munk G. (2008) *Practicing Narrative Mediation*. Jossey-Bass, San Fransisco.

Appendiks

Artikulation FOR placering af testcentert i Østerild

Nationalt testcenter for vindmøller i Thy 30.09.09, Pressemeddelelse (1. ordensagttagelse)

Et nyt nationalt testcenter for land- og havvindmøller skal placeres i Østerild klitplantage ved Vigsø-bugten i Thisted kommune. Centeret vil blive på 2.960 hektar og give plads til 5-7 møller, der kan være op til 250 meter høje. Vindmølleindustrien vil her få de testfaciliteter, der er nødvendige for at fastholde Danmarks førerposition på markedet.

Regeringen har i dag taget beslutning om placeringen af et nyt testcenter, og der vil senere i dag blive udsendt et egentligt idéoplæg fra By- og Landskabsstyrelsen. Herefter skal lodsejere og borgere informeres nærmere om forslaget, og Miljøcenter Århus vil igangsætte en miljøvurdering af det samlede projekt.

Hvis miljøvurderingen falder positivt ud, vil regeringen fremsætte forslag til en anlægslov om det nationale testcenter. *”Vi vil have mere vedvarende energi i Danmark, og vi vil fastholde vores førerposition på vindmøllemarkedet. Derfor er det af national interesse, at vi sikrer den danske vindmølleindustri ordentlige udviklingsmuligheder. Med dette forslag kan vi opfylde kravene til test og udvikling i mange år frem,”* siger miljøminister Troels Lund Poulsen.

Havvindmøller testes på land

På testcentret vil industrien kunne afprøve prototyper. Centret vil kunne teste møllernes ydeevne, design, pålidelighed, krav til el-nettet og sikkerhedsforhold. Centret skal drives af Risø-DTU og være brugerfinansieret.

Industrien får blandt andet mulighed for at teste fremtidens havvindmøller på land, hvor der er nem adgang til at måle og justere prototyperne. Møllerne bliver op til 250 meter høje - svarende til Storebæltsbroens pyloner. Desuden skal det være et sted, hvortil man med jævne mellemrum kan transportere 100 meter lange vinger, kraner, tårne med otte meter i diameter og møllehatte, der vejer 500 tons. Hver mølle vil kræve en plads på 10.000 m².

”Med testcentret kommer vi et skridt nærmere målet om at gøre Danmark til en grøn vindnation. En nation drevet af en stærk grøn økonomi, hvor flere jobs er grønne, og hvor vi er kendt i hele verden for teknologiske høj kvalitetsløsninger på de miljø- og klimaproblemer, verden står overfor,” siger Troels Lund Poulsen.

Alle Danmarks arealer er blevet screenet af By- og Landskabsstyrelsen for at finde det bedste sted til testcentret. Men kun Østerild opfyldte alle krav: Meget vind, plads til møller stillet op præcist nord/syd og færrest mulige konsekvenser for både mennesker og landskab. Staten ejer 2/3 af arealet, derfor skal relativt få flytte og eksproprieres. Og der skal ryddes op til 1500 ha skov. Skoven vil blive erstattet med ny natur.

Thisted kommune har på forhånd erklæret sig positiv over for udpegningen. Miljøministeren og borgmesteren har aftalt, at der indgås en samarbejdsaftale om det videre forløb. Blandt andet etableres en kontaktgruppe, der skal sørge for at inddrage kommunen i det videre arbejde.

Industrien har udtrykt ønske om yderligere fabrikantpladser til testmøller. Regeringen vil derfor nu igangsætte et planlægningsarbejde for testmøller, så bl.a. kommunerne kan byde ind med arealer til disse. Et første overblik over dette kommer i 2010.

Altså skal der placeres et testcenter for vindmøller i Østerild plantage. I pressemeddelelsen fremhæves at:

1. det er af national interesse at *fastholde Danmarks førerposition på vindmøllemarkedet*
2. det er nødvendigt med et nationalt testcenter for at fastholde Danmarks førerposition på markedet
3. testcenteret er et vigtigt skridt for at komme *nærmere målet om at gøre Danmark til en grøn vindnation. En nation drevet af en stærk grøn økonomi, hvor flere jobs er grønne, og hvor vi er kendt i hele verden, for teknologiske høj kvalitetsløsninger på de miljø- og klimaproblemer verden står overfor*

I det første udsagn understreges projektets vigtighed for erhvervslivet, men ikke mindst at det er af national interesse. Her slås det fast, at placeringen af testcenteret er så vigtig, at der er tale om, at der er behov for en anlægslov. En anlægslov er øverst i *Planlovgivningens hierarki*, hvorved miljøministeren (som repræsentant for regeringen) positionerer sig selv i en magtposition, hvor han får *magt til* at tilsidesætte lovmæssige direktiver med bindende regler for arealanvendelse. Det er klart at loven skal vedtages i folketinget, men proceduremæssigt er denne fremgangsmåde langt enklere end f.eks. et landsplansdirektiv, som var fremgangsmåden ved etableringen af testcentret i Høvsøre, hvor det tog 7 år inden man var klar til første spadestik.

Nodalpunkter

National interesse: *vedvarende energi, førerposition, udviklingsmuligheder, grøn vindnation, stærk grøn økonomi, flere jobs er grønne, kendt i hele verden, høj kvalitetsløsninger, miljø- og klimaproblemer, fri af fossile brændstoffer.*

Beslutningsgrundlag, *relativt få[skal] flytte og eksproprieres, færrest mulige konsekvenser*

Brev til Lodsejerne d. 30. september 2009 Afleveret med taxa til den enkelte lodsejer (1. ordens iagttagelse)

MILJØMINISTERIET

By- og Landskabsstyrelsen

Vicedirektøren
J.nr.
Ref. jac

Den 30.09.2009

Invitation til informationsmøde for lodsejere

Regeringen har besluttet at placere et nyt nationalt testcenter for hav- og landvindmøller i Østerild Klitplantage.

Din ejendom beliggende [redacted] 741 Frøstrup ligger inden for det påtænkte projekts beregnede støjkonsekvenszone på 44 dB, og vil derfor i givet fald blive særlig berørt. Din ejendom vil formentlig vil blive ubeboelig, såfremt testcenteret skal anlægges. Det kan derfor betyde, at staten vil starte en proces for overtagelse af ejendomme i støjkonsekvenszonen på 44 dB.

For at sikre en god dialog og proces for den enkelte lodsejer, vil vi gerne invitere dig til et informationsmøde for alle berørte lodsejere torsdag den 8. oktober 2009 kl. 17:00 i Multihallen i Østerild.

Endvidere sender vi dig en invitation til et offentligt møde den 8. oktober 2009 kl. 18:30 i Multihallen i Østerild

Der vedlægges et ideoplæg, som er i offentlig høring indtil den 19. oktober 2009. Du har i denne høringsfase mulighed for at komme med ideer, forslag og kommentarer til det videre arbejde. Du kan læse mere om ideoplæg og testcenter på By- og Landskabsstyrelsens hjemmeside på www.blst.dk.

Har du spørgsmål om informationsmødet og den kommende proces er du velkommen til at kontakte Skov- og Naturstyrelsen i Thy på tlf. 97 97 70 88.

Med venlig hilsen

Sven Koefoed-Hansen

I brevet informeres lodsejerne om, at regeringen har besluttet at placere testcentret for vindmøller i Østerild klitplantage og, at det formentlig betyder at ejendommen bliver ubeboelig.

I teksten er der ingen argumentation, hvilket i sig selv er interessant. Tanja Juul Christiansen, ph.d. i retorik (personlig kommunikation), peger på fraværet af metakommunikation, hvilket gør brevet helt uegnet til at formidle det ret chokerende budskab. Meta-kommunikation er betegnelsen for, når tekst kommunikerer om sig selv. Det vil sige kommunikationen afkoder eller dekonstruerer sig selv.

I dette brev findes ingen afkodninger, der kunne mildne det barske budskab. F.eks. er der ingen indledning, og allerede i 6. linje står der, at beboerne nok skal flytte. Der burde være en indledning som både begrunder, hvorfor det er vigtigt med et testcenter, og at man er klar over at dette er en stor omvæltning og måske også et chok for beboerne.

Dernæst burde der stå noget om, hvilken indflydelse beboerne har på de efterfølgende beslutninger. Der er godt nok vedlagt et idéoplæg og information om, at der er et offentligt møde, samt en høringsfase frem til den 19. oktober, hvor man har mulighed for at komme med ideer, forslag og kommentarer til det videre arbejde. Men i forhold til brevets indhold og projektets omfang, burde der stå mere om beboernes muligheder, og sammen med den meget korte tidsfrist fremstår det som om, beboerne ikke har noget at skulle have sagt. Brevet nævner heller ikke med et eneste ord kompensation. Endelig er brevet underskrevet Sven Koefoed-Hansen, og man skal helt op i brevets øverste højre hjørne, for at finde ud af hvem det er.

Alt i alt fremstår brevet meget upersonligt og uden beklagelser, hvilket kan opfattes som meget arrogant over for beboerne.

Troels Lund Poulsen (TLP), miljøminister, (V) Jyllands Posten 13.02.10

TLP reagerer her på den kritik som specielt er fremført i Jyllands-Posten mod placeringen af testcenteret. TLP kan godt forstå nogen bliver bekymret, når der skal fælles skov for vindmøller, men han understreger at Østerild er den placering, hvor færrest muligt må flytte, samtidig med at der tages hensyn til naturen. Det sidste forhold sikres ved at skabe klithede og plante skov svarende til det, der fælles. Begrundelsen for at etablere testcenteret er satsning på vedvarende energi frem for afhængighed af fossile brændstoffer. Det vil gavne klimaet og danske arbejdspladser – en investering i fremtiden, som det kaldes.

Citat "*Det er afgørende for regeringen at finde en placering til testcenteret, hvor færrest muligt mennesker må flytte fra deres hjem, samtidig med, at der tages størst muligt hensyn til naturen.*"

Og

"Vi fælder træer, ja, men vi planter nye. Vi skaber nye klitheder, og vi slår et nødvendigt slag for klimaet, for dansk uafhængighed af fossile brændstoffer og for danske arbejdspladser."

Nodalpunkter

(Beslutningsgrundlaget); tør træffe de nødvendige beslutninger; mister deres hjem; størst mulig hensyn til naturen; den oprindelige natur; uden for EU?-fuglebeskyttelsesområder; ikke grebet ud af den blå luft; Vi fælder træer; men vi planter nye

(national interesse), Investere i fremtiden, forebygge klimaforandringer, nødvendigt slag for klimaet, flere grønne jobs, stigende grøn eksport, virksomhederne får mulighed for at udvikle sig, bevare vigtige danske arbejdspladser, uafhængighed af fossile brændstoffer

Natur værdier; den truede naturtype klithede; oprindelige klithede

Karen Ellemann, miljøminister (V), den 02.06.10 i Jyllands-Posten

Karen Ellemann har nu overtaget miljøministerposten efter troels Lund Poulsen og forsvarer sig mod: citat *"omtale af min håndtering af placeringen af det nationale testcenter for vindmøller i stærkt nedladende toner."* Forsvaret handler om to punkter, nemlig om der er taget nok hensyn til naturen, al den stund at Østerild klitplantage er optaget i naturkanonen, og om placeringen var fastlagt på forhånd. KE mener netop, at der er taget hensyn til naturen og klitheden: Citat *"Og endnu engang påstår Jyllands-Posten, at der ikke er overensstemmelse imellem, hvad jeg vurderer om naturen i Østerild Klitplantage, og hvad der blev sagt om plantagen, da den blev optaget i naturkanonen. Det er ikke rigtigt. Det er jo netop på grund af klitheden, som der nu bliver mere af, at området blev kanoniseret."*

Dernæst påpeger KE, at det er helt naturligt at fastlægge placeringen af testcenteret på forhånd:

Citat *"Jeg ved ikke, om JP kender til fortilfælde af anlægslove, hvor den fysiske placering har ligget helt åben frem til tredjebehandlingen i Folketinget?"*

For at understrege at KE finder kritikken uberettiget, bruger hun mange vrede adjektiver i sine sætninger, så som *"stærkt nedladende toner"* og *"et debatniveau, som tyder på manglende saglige argumenter"*.

Nodalpunkter

Naturværdier (Kompensation); Naturkanon = klitheden; den natur vi genskaber i området, faktisk er rigere; minimere skovfældningen,

(Beslutningsgrundlaget); fortilfælde; hensyn til mennesker og miljø; Det er præcist det samme, der er sket her; hensigtsmæssige placering.

Interview med Karen Ellemann, miljøminister (V) 01.11.10

Der er ingen tvivl om, at Karen Ellemann (KE) synes, at placeringen af testcenteret i Østerild har været en kedelig sag at overtage. Hun mener det er et eksempel på NIMBY (Not in My back yard)⁵ fænomenet, da stort set alle går ind for grøn energi.

KE mener, at vejen frem er oplysning, og derfor fik hun hurtigt By- og Landskabsstyrelsen til at oprette en hjemmeside om testcenteret og argumentation for hvorfor valget faldt på Østerild. Samtidig arrangerede hun en eksperthøring for de politiske partier og sig selv, for at få alle oplysninger frem. Karen Ellemann har stået ansigt til ansigt med modstanderne (blandt andet er hun selv nabo til Jochum Kirsebom), og hun forstår godt deres smerte, men argumentationen har nu mest været af teknisk art. Testcenteret skal ligge et sted, og alle undersøgelser viser, at Østerild er den bedste placering. Det er et politisk valg at placeringen skal medføre så lidt ekspropriation som muligt; det samme gælder den økonomiske ramme for

⁵ Det sker stadig oftere, at borgerne i et lokalområde går sammen i en organiseret protest, når der er planer om at placere samfundsmæssige installationer eller institutioner nær deres hjem. Fænomenet har fået betegnelsen NIMBY (fra engelsk "Not in my backyard"). Lektor på Danmarks Tekniske Universitet, Birgitte Hoffmann, forklarer, at modstanden kan gælde alt fra vindmøller, mobilmaster og bestemte sociale institutioner til kulturinstitutioner, som kan medføre øget trafik. Ifølge Birgitte Hoffmann opfattes NIMBY-fænomenet af politikere og byplanlæggere oftest rent negativt, men er i virkeligheden et udtryk for det folkelige engagement, som politikerne ellers siger, de ønsker. (DR P1 Morgen 6.09 (resumé) - 02.09.10)

etableringen af centeret. Skulle hun køre en lignende sag igen, ville hun nok gøre processen mere åben fra starten af, og blandt andet få inddraget DN på et meget tidligere tidspunkt.

Ditlev Engel, koncernchef, Vestas Wind Systems A/S, Jens-Peter Saul, Siemens Wind Power og Jan Hylleberg, Vindmølleindustrien, Jyllands-Posten 11.06.10

Dette læserbrev er en takketale til de politikere, der har bakket op om testcenteret, og en understregning af, hvor vigtigt testcenteret er for at vindmølleindustrien kan opretholde en førerposition på verdensmarkedet. Samtidig viser de, at de er klar over konsekvenserne for mennesker og natur, og at de har været med til at reducere disse konsekvenser så meget som muligt:

Citat " Navnlig har behovet for skovrydning været en væsentlig anstødssten. Takket være en konstruktiv dialog mellem Vindmølleindustrien, Risø-DTU, Miljøministeriet og Folketingets partier er det lykkedes at reducere omfanget af rydningen til under halvdelen af det oprindeligt forventede, ligesom der plantes en halv gang mere erstatningskov, end der fjernes i Østerild."

Sproget er meget neutralt, og de gør en dyd ud af at fortælle deres integritet i samfundet og deres betydning for nationaløkonomien:

Citat "I Danmark er hele værdikæden inden for vindmølleproduktion repræsenteret, og den danske vindindustri har vist sig robust i krisetider. Det gavner ikke kun vores virksomheder, men også det samfund, som vi er en del af."

Nodalpunkter

Dansk samfundsøkonomi (National interesse); udviklingen af vindkraftteknologi i Danmark; fremtidens innovative vindkraftløsninger; med helt i front; unikke kompetencer; førende i verden på vindkraft; arbejdspladser til Danmark; erobre markedsandele; bred politisk og folkelig opbakning; fastholde arbejdspladser; milepæl; "state of the art" testfaciliteter; betydelige investeringer i forsknings- og udviklingsaktiviteter i Danmark; regeringen har vist stor forståelse; nationale testcenter er et stærkt signal, om at Danmark er værd at investere i; udvikle morgendagens vindmøller

(Beslutningsgrundlaget); pågået et stort arbejde; engageret indsats; svær beslutning; behovet for skovrydning; konstruktiv dialog; reducere omfanget af rydningen; plantes en halv gang mere erstatningskov

Interview med Jan Hyldberg, direktør for Vindmølleindustriens brancheorganisation

Jan Hyldberg (JH) beskriver, hvordan foreningen allerede tilbage i 2008 definerede behovet for et testcenter. Den danske vindmølleindustri skal leve af forskning og udvikling, samt demo- og pilot anlæg. Foreningen har i princippet ikke noget med placeringen at gøre, dog har de peget på Kallesmærsk hede som det bedst egnede. Vindmølleindustrien har hele tiden været i tæt dialog med Risø-DTU omkring de tekniske specifikationer. Det er rigtigt, at mængden af skovfældning er blevet reduceret meget efter den megen modstand, men det er lige så meget fordi, man i udgangspunktet arbejdede med konservative tal (altså max så og så meget), for at være på den sikre side.

JH mener ikke der har været hemmeligholdt viden, men at beslutningsgrundlaget har været for dårligt beskrevet.

Artikulation IMOD placering af testcentert i Østerild

Danmarks Naturfredningsforening, Høringssvar i idéfasen (indledningen)

19.10.09

I Danmarks Naturfredningsforening (DN) første høringssvar gør man det til et faktum at Østerild klitplantage er fredskov og dermed et bevaringsværdigt landskab og naturområder. Der redegøres samtidig for en lang række forhold, som bør undersøges, nemlig: dyrelivet, støj, visuelle forhold etc. DN viser herved, at det er muligt at opstille en række kriterier, der gør det muligt at vurdere og sammenligne en række lokaliteters egnethed som testcenter.

Samtidig med at DN viser en vej til at redegøre for alternative placeringer, beklikker de indirekte regeringens (miljøministerens) fremgangsmåde som værende udemokratisk: *"Desværre er det helt uklart hvilke analyser, der egentlig ligger til grund for valget af Østerild Klitplantage som testområde. Det er særdeles beklageligt og proceduremæssigt uacceptabelt af staten at lægge sig fast på en bestemt løsning inden offentlighedsfasen. Hensigten med en VVM⁶-proces efter planloven og VVM-direktivet er netop i en åben proces at teste forskellige forudsætninger og alternativer mod hinanden, ud fra en erkendelse af, at ethvert projekt rummer en grad af kompromis mellem økonomiske, funktionelle og miljømæssige interesser."* Envidere skriver DN: *"Ministeriet bør være opmærksom på, at hverken offentlighed eller miljøorganisationer har de nødvendige værktøjer til uden videre at pege på bestemte lokaliteter, hvorfor der også i demokratisk sammenhæng påhviler den planlæggende myndighed et stort ansvar for at spille med åbne kort."*

DN stiller ikke spørgsmålstejn ved regeringens magt til at gennemføre projektet, men advarer imod det principielle i at tilsidesætte skovloven (glidebane). Samtidig henviser DN til en række udredninger, hvoraf flere er miljøministeriets egne, der taler for at bevare Østerild klitplantage. Herved demonstrerer DN overblik og argumentation, som virker meget overbevisende, idet det underminerer "modstanderens" position med deres egne argumenter.

DN prøver at simplificere det politiske rum, ved at gøre opmærksom på at DN ikke er imod vindmøller, og at dette er et rent anlæggende om naturfredning (DN er ofte blevet angrebet for på den ene side at være for alternative energikilder, og på den anden imod opstilling af vindmøller). Herved prøver DN at give deres holdninger mere vægt med henvisning til foreningens *Raison d'être*⁷.

Nodalpunkter

National interesse; Danmarks historiske førerposition indenfor vindkraft; sikrer industrien de nødvendige forudsætninger og udviklingsmuligheder

⁶ VVM betyder Vurdering af Virkninger på Miljøet. VVM er en redegørelse for hvordan et projekt vil påvirke det omgivende miljø. I følge Planloven må visse typer af virksomheder og anlæg på land ikke påbegyndes, før kommunen eller Miljøministeriet har fastsat retningslinjer for virksomhedens eller anlæggets udformning og beliggenhed, samt godkendt/meddelt tilladelse til anlæggets etablering. VVM-reglerne i Planloven udspringer af EU's VVM-direktiv. (<http://www.vvm.dk/>)

⁷ **Raison d'être** er en fransk sentens der betyder "grunden til at være/eksistere" som i f.eks. "*Wikipedias raison d'être er udbredelse af information*", "*Universitetets raison d'être er forskning og uddannelse*", etc.

Beslutningsgrundlaget; uklart hvilke analyser, der egentlig ligger til grund for valget; proceduremæssigt uacceptabelt; lægge sig fast på en bestemt løsning; en åben proces at teste forskellige forudsætninger; kompromis mellem økonomiske, funktionelle og miljømæssige interesser; bebyggelsesregulerende bestemmelser i lovgivningen er mest effektive; grænseoverskridende skridt at lokalisere det nye testcenter i et statsligt skovområde; fredskovsreglerne

Naturværdi; fravær af støj; fredskov; fredede områder

Danmarks Naturfredningsforenings høringssvar på forslag til anlægslov (indledningen) 05.03.2010

DN gør opmærksom på, at de går ind for vindmøller, og samtidig gør de eksplicit opmærksom på, at de anerkender vindmølleindustriens behov for at få et testcenter og dermed sikre industrien en konkurrencefordel. Således sikrer DN, at de ikke kan få skudt andre motiver i skoen, og dermed får de fokus på deres argumentation.

Hernæst bliver DN skarp i retorikken, så der ikke længere er tvivl om, at de mener at beslutningsgrundlaget for at placere testcenteret i Østerild er alt for ringe. Det gøres alene med overskriften "Lovforslaget er helt uacceptabelt" og understreges af underoverskrifterne 1) Placeringen er katastrofal, 2) Grundlaget for anlægsloven er i strid med EU-domstolens retspraksis for VVM-direktivet, 3) Erstatningsskoven svæver i luften, 4) Loven lader også den øvrige natur i området i stikken. Alle fem overskrifter bortset fra underoverskrift 2 er meget værdiladede, hvor man bruger heftige superlativer og vendinger som helt uacceptabelt, katastrofal, svæver i luften, lader i stikken.

Foreningen understreger således deres position, og selv om der kommer konstruktive forslag, skinner det tydeligt igennem at foreningen finder processen mangelfuld, samtidig med at det er hjerteblod når man inddrager statsskov til industrianlæg. Det handler med andre ord om, at man er ved at gøre vold på et hævdundet princip om at fredskov er beskyttet natur, som man ikke bare uden videre kan inddrage. Det er simpelthen DN's legitimitet og identitet, som forkæmper for naturen, der står på spil, hvis de ikke råber meget højt op om det her:

Citat: "Rydning af op til 1200 ha skov for at stille vindmøller op er et voldsomt brud med den hidtidige skovforvaltning gennem 200 år siden fredskovsforordningen i 1805. Alvoren i dette voldsomme og åbenbare paradigmeskift understreges af, at yderligere områder i statsskovene er i spil for placering af den stribe mindre testpladser, som miljøministeren vil melde ud om til sommer. Der lægges altså op til, at Østerild-projektet skal danne præcedens, således at statsskov skal vige for testvindmøller og andre tekniske anlæg som kan anses være samfundsvigtige. (DN, 2010)^x

DN gør en indsats for at beskrive konflikten fra deres vinkel. Man er meget skarp i retorikken, man henviser til love, regler og principper, samtidig med at man er konstruktiv og forstående overfor, at der er brug for et testcenter. De fremstår således troværdige, uden at man er i tvivl om, at dette er en konflikt, hvor de vil kæmpe for deres synspunkter.

Nodalpunkter

(National interesse); styrke den danske vindkraftsindustri; energiforsyning baseret på vedvarende energi; anerkender også industriens udtrykte behov

Placering (Naturværdi); ødelægger nationale naturværdier; en rekordstor skovfældning og omfattende påvirkning med støj, lys og tekniske anlæg

Danmarks Naturfredningsforenings hørings svar på VVM-redegørelsen 05.03.10

Dette hørings svar kommer samme dag som ovenstående og er rettet mod selve VVM-redegørelsen. DN fremfører meget alvorlige kritikpunkter af VVM-redegørelsen, og selv om det burde være et teknisk dokument, er retorikken meget værdiløst, samtidig med at man peger præcist på de mangler, man mener rapporten lider af. Det sammenfattes af følgende citat fra rapporten:

Citat "Foreningen mener derfor ikke at VVM-redegørelsen i sin nuværende form udgør et tilstrækkeligt grundlag for en lovgivningsproces. Dermed er planlægningsprocessen i strid med EU's VVM-direktiv, som er overordnet dansk lov".

Dette er meget alvorlige anklager, men de tørre formuleringer demonstrerer at DN føler sig meget sikker i sin sag. Fakta taler for sig selv. Dog giver DN luft for sin forargelse og man fornemmer en form for sarkasme i formuleringen:

Citat "Redegørelsen kan nærmest anses for et forstudie..." og "rapporten er uarbejdet i løbet af nogle få efterårsmåneder ud fra en skitseagtigt projektbeskrivelse..."

I forhold til magtens logik og måske også repræsentationens logik, gør DN her opmærksom på at EU-lovgivningen faktisk står over dansk lovgivning på dette område. Det er en slet skjult trussel om at indbringe miljøministeriets behandling af sagen for EU-retten. Altså har DN magt til at bringe regeringens afgørelse for en højere instans, hvorved man jo også forsøger at fratage noget af miljøministeriets råderum, fordi man simpelthen ikke mener, at de magter opgaven.

Nodalpunkter

(Beslutningsgrundlaget); VVM-redegørelsen [udgør ikke] i sin nuværende form [] et tilstrækkeligt grundlag for en lovgivningsproces; planlægningsprocessen i strid med EU's VVM-direktiv; en af de største landskabsforandringer; kortfattede, ukonkrete og svævende redegørelserne i rapporten; Hastværket; omfattende mangler; Symptomatisk

Interview med Rene la cour Sell

DN's afgørende pointe har været bruddet med det hævdede princip, at statskov og i særdeleshed fredsskov har været nærmest umulige at ekspropriere. Nu frygter Rene la cour Sell (RS) at rydningen af Østerild plantage skaber præcedens, og at der er skabt en glidebane, hvor skovene i DK er truet. Det har samtidig været vigtigt for DN ikke at blive citat: "spændt for lodsejernes vogn", hvorved DN's argumentation vil blive mindre troværdig. RS relation til den nuværende miljøminister er ikke speciel god.

Johs. Poulsen: Vindmøllecenter skal væk fra beskyttet naturområde. Blogindlæg 10.03.10

Johs. Poulsen (JP) gør allerede sit ærinde klart i overskriften, nemlig at der ikke skal stå vindmøller i et naturbeskyttelsesområde. I teksten benytter JP sig af jeg form, hvilket gør retorikken mere personlig, og understreger budskabet.

JP starter med at lade beskyttet natur og fredsskov betegne miljøet eller beskyttelse af samme. Han går videre og bruger betegnelsen "uforstyret natur i DK" og slår dermed fast, at det er de naturmæssige

konsekvenser, han er bekymret for, når han forsøger at gøre regeringen (og miljøministeren) utroværdig ved at beklukke deres motiver i følgende citat:

"Jeg håber ikke, at beslutningen om at placere testcentret midt i beskyttet natur i Thy er udtryk for vægtningen af hensynet til henholdsvis landbrug og miljø i regeringen. Men desværre er der meget, der tyder på det."

Endelig forsøger JP sig med en direkte alliance til DN ved at henvise til deres undersøgelser, som giver ham ret i hans synspunkter. Samtidig laver han en indirekte alliance med Vindmølleindustrien, som det ses af følgende citat: "

"Et rigtigt og vigtigt arbejde med at udbygge mulighederne for grøn energi må ikke miste folkelig opbakning ved at hærge beskyttet natur. Det hænger slet ikke sammen,..."

Nodalpunkter

Processen; blussende røde ører; usandhed, fejloplysning og manipulation

Naturværdier; Hærgning af beskyttet natur; uforstyrret natur

Opbakning; grøn energi mister folkelig opbakning

Johs. Poulsen: Overgreb mod Østerild plantage. Læserbrev i politikken 08.04.10

I dette læserbrev bliver Jp mere sarkastisk i sin retorik, ved at bruge vendinger som:

"I fremskridtets hellige nav.", "Nationalpark Thy vil få en møllekulisse som udsigt mellem parken og Danmarks vigtigste fugleområde, Vejlerne. Alt sammen som sagt i fremskridtets navn", og "Uerstattelige værdier vil gå tabt, og regeringen vil gå i front med at fjerne særligt bevaringsværdig og beskyttet natur. En gerning, som alle andre myndigheder og privatpersoner ville blive sat i gabestokken for".

På denne måde udstiller JP sin forargelse over regeringens beslutninger. Men det bliver ikke kun ved forargelse, idet JP fremsætter meget alvorlige beskyldninger mod regeringen for magtmisbrug:

Citat: *"Med en procedure hvor magtfuldkommenhed, hemmelige møder, nægtelse af aktindsigt og en fuldkommen ligegyldighed over for alternativer har været billedet."*

JP afslutter med at stille naturhensyn og vedvarende energi som værende komplimenterer og ikke være modsætninger, hvilket fører tilbage til at testcentret er en god ide, bare ikke i Østerild, hvor det koster for dyrt i naturværdier.

Nodalpunkter

Naturværdi: bevaringsværdig og beskyttet natur; et af de ganske få steder i Danmark, hvor der endnu kan opleves både stilhed og mørke; fælde mellem tre og fire millioner træer i den 100 år gamle fredskov; bevaringsværdig og beskyttet natur;

Bred folkelig opbakning: projektet risikerer at sætte den folkelige opbakning til vindmøllestrøm over styr;

Beslutningsgrundlaget: magtfuldkommenhed, hemmelige møder, nægtelse af aktindsigt og en fuldkommen ligegyldighed over for alternativer; sagtens findes langt bedre placeringer - på landbrugsjord eller vand

Johs. Poulsen: Minister står med blussende røde ører. Blog-indlæg, 27.05.10

I dette sidste skriv fra JP's hånd fremgår det tydeligt at han er vred. Han taler om "usandheder", "fejloplysning", "manipulation" og endda "politisk skandale", som må siges at være en stramning af retorikken i forhold til de to tidligere skriv. Han slutter af med at blive meget personlig og betegner miljøministeren som "århundredets største politiske skandale".

JP er vred over at hans favoritplacering er blevet dømt ude på baggrund af usandheder og manipulation fra ministeriets side. Baggrunden for den uforsonlige retorik skal findes i det faktum at han ikke længere har noget at tabe. Ministeren har nemlig udelukket forhandlinger med de partier, som ikke vil gå ind for Østerild, og så er han jo sat skak-mat.

Nodalpunkter

Beslutningsgrundlaget: blussende røde ører; usandhed; et helt andet billede, end det ministeren har foregøglet folketinget; Folketingets fejloplysning og manipulation; måtte ministeren ved forhandlingerne sent i går aftes indrømme denne manipulation; "glemt" at lægge de samme støjkræfter fra Østerild ned over Stauning-alternativet; regeringen har skrevet facit først

Interview med Johs. Poulsen

I mit interview med JP, var der ingen tvivl om, at han var oprigtig forarget over processen, som han flere gange kaldte en skandale. Han mener simpelthen, at ministeriet på forhånd har lagt sig fast på Østerild, af den simple grund at det er det billigste (statsskov skal ikke eksproprieres), og at man har forhandlet på skrømt. Samtidig udtrykker han, at hele processen er blevet hastet igennem, fordi regeringen har været under pres for at kompensere vindmølleindustrien for en meget erhvervsfjendtlig politik. Dette har betydet et meget dårligt forarbejde og dermed spinkelt grundlag for vedtagelse af loven.

Henrik Svanholm, på vegne af Lodsejerne: Indsigelse mod Miljøministeriets projekt vedrørende opstilling af vindmøller i Østerild og Hjartemål klitplantager d. 16.10.09

Henrik Svanholm er lodsejer, og har derfor indsigelsesret mod projektet. Noget af det første, der bemærkes, er den korte svarfrist: Citat "kun 11 dage". Dette finder lodsejerne noget respektløst (bekræftet i interview med HS) overfor borgere, der først skal sætte sig ind i idéoplægget, og dernæst finde ressourcer til at researche for at kunne sammensætte en indsigelse.

Citat: " *Det gøres i den forbindelse gældende, at det ikke fremmer en positiv forståelse for projektets evt. gennemførelse, at forberedelse af anlægslov gennemføres på denne måde!*"

Et andet punkt, der fremhæves, er tilsidesættelse af en lang række rapporter bestilt af Miljøministeriet samt en regionsplan fra Viborg amt. Man påpeger således, at det tilsyneladende ikke er objektive kriterier – i hvert fald ikke så vidt lodsejerne er orienteret – der ligger til grund for det ensidige valg af Østerild til placeringen af et testcenter. HS argumenterer imod Østerild, da det vil gå hårdt ud over naturen, og fordi det vil betyde mistet bred folkelig opbakning for vindmølleindustrien. Altså en direkte appel til vindmølleindustrien, og et forsøg på at slå revner i alliancen mellem Miljøministeriet og vindmølleindustrien, der jo står på samme side i denne sag.

Nodalpunkter

Etik: den demokratiske proces er trådt under fode, da der ikke er levnet tid til ordentlig diskussion af alternative muligheder; Det er stærkt krænkende for befolkningens opfattelse af demokratiske værdier, såfremt det af Viborg Amtsråd for kun 5 år siden vedtagne plangrundlag tilsidesættes.

Naturværdier: Ødelæggelse af naturværdier; store vidder og den stille idyl; store variation i fauna; fuglenes trækruter mellem nærliggende EU-habitatområder og Ramsarområdet; fantastisk flot stjernehimmel; Vejlerne er på tværs af møllernes placering; udryddelse af Natravnen, ødelæggelse af ynglepladser for traner og risiko for udryddelse af plettet gøgeurt og Vendsyssel gøgeurt, kan fældning af et stort skovareal ikke undgå at presse kronvildtet ud af området; udviske kystens markante karakter. **Andet:** risiko for sandflugt; det blæser mindre ved Østerild klitplantage end ved kysten; det eksisterende vejnet i Danmark og specielt i Thy-området kan jo slet ikke klare så brede transportere; Anlæggelse af vej i dette fugtige område vil være meget bekosteligt

National interesse: skjult støtte til visse vindmølleproducenter; om finansiering og drift af anlægget sker uden at lægge danske skatteydere til last?; Hvordan påvirkes turisterhvervet?; i strid med nationale drikkevandsinteresser

Henrik Svanholms brev til Miljøcenter Århus d. 06.11.09

Brevet er et respons på Miljøcenterets oplæg til den videre miljøvurdering. Man mener ikke grundejernes indsigelser er taget af notam, og i brevet fremgår det tydeligt, at man ikke har tillid til, at myndighedernes behandling af sagen går redeligt for sig:

Citat " Din skrivelse af 29. oktober 2009 vedr. oplæg til den videre miljøvurdering har jeg modtaget ad omveje, da jeg ikke har modtaget kvittering for [vores red.] indsigelse..."

Og

"Tidsplanen for gennemførelse af VVM-redegørelsen tilsiger derfor, at der ikke vil blive foretaget de redelige og videnskabelige undersøgelser, som et så vigtigt anlæg som dette må kræve, hvorfor jeg allerede af denne grund skal udtale min skarpe protest mod dette forløb."

Samtidig truer man med retssag, hvilket muligvis demonstrerer lodsejernes magtesløshed:

Citat "Miljøcenter Århus kan derfor allerede nu i forbindelse med den senere offentliggørelse af VVM-redegørelsen i denne indføjelse, at det vil blive anlagt et civilt søgsmål mod Staten for overtrædelse af disse fundamentale beskyttelsesmæssige interesser dersom VVM-redegørelsen ikke på utvetydig og klar vis hviler på et videnskabeligt grundlag, som ikke kan anfægtes af ledende eksperter og med en akademisk spidskompetence på det pågældende område!"

Brevet er skrevet i et kancelli-lignende sprog, nok for at indgyde en vis respekt over for myndighederne. HS benytter et helt andet sprog i efterfølgende skrivelser og debatindlæg.

Nodalpunkter

Samme som ovenfor

Henrik Svanholm: Læg vindmøllecentret langs Vestkysten , og bevar den unikke natur i Thy, læsterbrev i Politiken 10.03.10

Anledningen til dette læserbrev er skiftet på miljøministerposten, hvor Karen Ellemann tager over efter Troels Lund Poulsen, og et håb om at HS bedre kan nå KE en den afgående minister:

Citat ” DANMARK FIK for nylig Karen Ellemann (V) som landets nye miljøminister i stedet for den omstridte tidligere minister for miljøområdet Troels Lund Poulsen (V). Men indebærer dette nogen nytænkning i den førte politik på naturområdet - eller er regeringens naturpolitik fortsat en politisk farce og til fare for os alle?”

Og

”Vis dig nu som en fortaler for naturen, som naturens minister.

Med ordene ”farce” og ”til fare for os alle” er HS meget uforsonlig - mere uforsonlig end i de breve han har sendt til myndighederne. Dette kan både skyldes hans erfaringer med sagsforløbet, men også at han føler et læserbrev er en anden platform, hvor han tillader sig at skrue op for den uforsonlige retorik. I dette brev kæder han i første gang demokrati og det - efter hans opfattelse – skandaløse plandirektivs forløb som miljøministeriet har lagt navn til sammen:

Citat ” Som berørt borger i dette land er det smerteligt at se, hvorledes hele processen og planlægningen af dette projekt er én lang omgang utilstrækkelige undersøgelser og faktuelle misinformationer. Det efterlader et klart indtryk af et manglende demokratisk overskud i hele forløbet.”

Samtidig med at henvise til almindelig anstændighed forsøger HS at gøre sin argumentation logisk ved at henvise til videnskaberne:

Citat: ”Der mangler fundamentale undersøgelser på et videnskabeligt niveau af en lang række faktorer om testcenterets påvirkning på nærmiljøet, hvilket har medført, at der er indgivet klage over Danmark til EU-kommissionen for krænkelse af flere EU-direktiver.”

Afslutningsvis kommer HS igen med trusler, men nu om at testcenteret det vil skade Danmarks omdømme, for di vrede borgere vil protestere:

Citat ”Karen Ellemann - hvis du ikke vil risikere, at landet mister arbejdspladser til udlandet, og Danmark mister sit omdømme, bør du straks tage planerne om dette skandaleprojekt for et industrielt testcenter midt i sårbare naturområder i Thy af bordet. Der er ikke lang tid til, at de første pressemeddelelser tikker ind hos Reuters og andre internationale nyhedsbureauer.”

Nodal punkter

Naturværdie: regeringens naturpolitik fortsat en politisk farce: landene i verden ikke bør fælde skove, men tværtimod bør forøge skovarealet

Bred folkelig opbakning: politisk selvmord; skovfældning og ødelæggelse af store sammenhængende naturområder, hele processen og planlægningen af dette projekt er én lang omgang utilstrækkelige undersøgelser og faktuelle misinformationer; manglende demokratisk overskud; regeringen som et lyn fra himlen offentliggjorde sine planer om et nationalt testcenter for vindmøller

Henrik Svanholm: Bør ansvarlige pensionskasser investere i vindmøller? Politiken 08.04.2010

Henrik Svanholm tager her et nyt våben i brug nemlig CSR-reglerne⁸, og appellerer til at investorerne ikke investerer i vindmølleindustrien. Samtidig udvider han det aktørfelt, som han mener, er skurke i spillet om testcenteret, som nu også omfatter Risø-DTU:

Citat: "Hvorledes kan man efterhånden tage Vestas og Siemens - for ikke at tale om DTU Risø og for den sags skyld regeringen - alvorligt, når disse aktører sammen med Vindmølleindustrien og Danmarks Vindmølleforening for at fremme deres egne produkter - og, for politikernes vedkommende, for at fremføre egne politiske fortræffeligheder - argumenterer varmt for nødvendigheden af at fælde store sammenhængende naturskove og industrialisere unik og sårbar natur i Hjørdemål Klit og Østerild Klitplantage i Thy?"

Nodalpunkter

Etik: vindindustriens frontløbere taget hele den danske befolkning som gidsler i den globale energikamp; argumenterer varmt for nødvendigheden af at fælde store sammenhængende naturskove; tilsyneladende grøn og bæredygtig aktivitet; privat skovrejsning som erstatning, er en hån;

Bred folkelig opbakning: der er nemlig ikke ubetinget **opbakning** til placering af store vindmøller på land; hvorfor ødelægge unik dansk natur og risikere at lægge vindindustrien yderligere for had?; ny skandalesag og vælgerflugt fra Venstre

Henrik Svanholm, Natur-hykleri i V, Jyllands-Posten 29.05.10

I dette læserbrev fortsætter HS med at true med retssager og politisk efterspil og med at pege fingre af Vestas og Simens. I tilgift peger han nu også specifikt partiet Venstre som skurk:

Citat: "Retssager og et politisk opgør venter forude. Mon ikke at Vestas og Siemens burde prioritere en placering af testcenteret ved Stauning højere for at få ro? Én ting er dog helt sikker, regeringspartiet Venstre beskytter ikke danske skove og natur."

Nodalpunkter

Etik: uetisk adfærd; regeringen ikke agter at beskytte den i forvejen hårdt trængte natur i Danmark; Venstre ikke følger sit eget oplæg.

Henrik Svanholm Vindmølleindustriens bedemænd læserbrev i Jyllands-Posten 16.06.10

Læserbrevet er et svar på Vindmølleindustriens læserbrev 11/6 omtalt ovenfor. HS er meget hård i tonen og alene overskriften indikerer at fjendebillederne nu er helt tydelige: "Vindmølleindustriens bedemænd", og lidt længere nede i artiklen får politikerne prædikatet "forblændede og ikke tilstrækkeligt oplyste". Samtidig har HS fundet et nyt argument mod vindmøller – nemlig lavfrekvent støj med henvisning ekspertisen. HS positionerer her befolkningen som værende mod vindmølleindustriens fremfærd.

⁸ Corporate Social Responsibility (CSR) = Virksomheders sociale ansvar. CSR handler om, at virksomheder tager ansvar for forholdet til sine omgivelser som blandt andet kan være miljø, interessenter og befolkningen i lokalområdet.

Nodalpunkter

Bred folkelig opbakning: Vindenergi er ikke længere et grønt produkt når man ikke respekterer natur og biodiversitet; utroværdigt; Der skal ikke mange tabte ordrer til, førend industrien måske begynder at fatte, at befolkningen mener det alvorligt.

Beslutningsgrundlaget: Dårligt lovarbejde; ifølge anerkendt professor i akustik Henrik Møller og lektor Christian Sejer Pedersen fra Aalborg Universitet er det dokumenteret, at store vindmøller har mere lavfrekvent støj; anlægslov, der er baseret på fiflerier og usandheder og dårligt lovarbejde?

Telefoninterview med Henrik Svanholm

Henrik Svanholm's familie har ejet en gård i Østerild siden 1968 (broderen bor der fast) og han er meget vred. Han fremlægger den ene dokumentation efter den anden på at Miljøministeriet har overtrådt regler. Han mener, at hvis anlægsloven om testcenteret bliver vedtaget, så vil der rejse sig en folkelig modstand: Citat "Der bliver ballade." HS påpeger at det ikke kun vil gå ud over de myndigheder, der forsøger at stille møllerne op, fordi vindmølleindustrien vil stå med en sag, á la det Shell oplevede med Brendt Spar.

Jochum Kirsebom, Borgmesteren og byrådet – er de helte eller skurke?

Læserbrev i Thisted Dagblad 02.11.09

Jochum Kirsebom (JK) kritiserer her direkte Thisted's borgmester og hele byrådet for deres holdning til placeringen af testcenteret i Østerild i en direkte appel til hans "medborgere". Han betegner specifikt Borgmesteren som værende arrogant, når han henviser til at mange af modstanderne bor i København. Citat: "Ved borgermødet oplyste Erik Hove [Borgmesteren red.], at den største kritik kom fra et postnummer 300 km væk."

Nodalpunkter

National interesse: hvor mange arbejdspladser forsvinder; hvad vil der ske med turisterne.

Naturværdi: Østerild og Hjartemål klitplantager med er med i den nye naturkanon, Helt fantastisk stykke uberørt natur

Jochum Kirsebom, Møllernes kapitalistiske grådighed, Udateret

Jochum Kirsebom sender her sin protestskrivelse mod placeringen af vindmøllecenteret i en poetisk og meget personlig form. Det opstilles som 7 møller i modsætning til en lang række negative konsekvenser. Brevet afsluttes med et sarkastisk "tak" til Siemens, Vestas, Jan Hyldeberg og Troels Lund Poulsen.

Nodalpunkter

Naturværdier: Ødelægge vores naturkanon; døde traner, krondyr osv.

National interesse: 400.000 tons CO2 fra den fældede skov; vil koste skatteyderne minimum 1,2 milliarder; udenlandske aktionærer skal tjene penge; skræmme turister væk.

Jochum Kirsebom: Mølleindustrien skal handle nu, Børsen 15.02.10

Jochum Kirsebom har her fundet en udtalelse fra Jan Hyldeberg (JH), der understøtter hans argument om at testmøllerne ikke skal stå i Østerild; de skal stå på havet:

Citat "Det er med stor respekt, at denne offentlige tilkendegivelse nu noteres. Den er et udtryk for, at adm. direktør Jan Hylleberg på vegne af Vindmølleindustrien erkender, at fremme af vindkraft ikke skal ske på naturens bekostning".

Jeg er ikke sikker på at Jan Hylleberg vil være enig i den fortolkning, men JK forsøger her at styrke sin egen argumentation, ved at sætte lighedstegn til modpartens. Han prøver også at appellere til vindmølleindustrien egen interesse i at have bred folkelig opbakning i befolkningen. Retorisk formår JK at få det til at lyde, som om vindmølleindustrien og han selv har en fælles opgave i at råbe ministeren og hans embedsmænd op. De er i virkeligheden på samme side i denne sag, med henvisning til at JK er for energi fra vindmøller – så længe det er på havet.

Nodalpunkter

Bred folkelig opbakning: Vindmølleindustrien og Jan Hylleberg er aktive deltagere i ødelæggelse af vore alles nationale naturværdier; Dette vil få befolkningen til at kunne bakke op om vindmølleindustrien

Etik: tvangsfjernelse af lokalbefolkning er så udansk

Interview med Jochum Kirsebom

Da jeg beder Jochum Kirsebom beskrive processen bruger han et ord: Arrogant. Blandt andet henvises til en udtalelse fra Troels Lund Poulsen om, at man har sammenholdt CVR-numre og CPR-numre. JK mener, det er mangel på respekt at henvise til folks alder, som en mindre tungtvejende faktor. Samtidig mener han, at hele processen har været utroværdig og så meget på kanten af demokratiske principper, at det ikke kan kaldes demokratisk, selv om alle regler er overholdt. Han mener ikke, miljøministeren er sin opgave moden, men blot er en politisk marionet, i regeringens forsøg på at virke grønnere end den er, op til et valg. Ligesom HS er han – i hvert fald i starten - meget skeptisk overfor mig pga. mit tilhørsforhold til DTU. Der er ingen tvivl om at dette er en stor krise i JK's liv, og at han faktisk overvejer at forlade landet pga skuffelsen. Medhensyn til compensation mener han nok, at nogen vil tage imod den, men prisen nok er højere nu, fordi folk ikke mener, de har været respekteret. Nogen vil endda nok slet ikke have compensation og i stedet udvise civil ulydighed. Det gælder dog ikke ham selv, da han er en lovlydig borger.

Artikulation for et testcenter i Østerild, men med mange FORBEHOLD

Steen Gade, Østerild vindmølletestcenter på Facebook 05.28. 2010

Her annoncerer Steen Gade at han har stemt for placeringen af testcenteret i Østerild. Steen Gade beskriver sine betænkeligheder, men at han på trods af en problematisk proces mener, at centeret bør ligge i Østerild. Specielt noteres det, at det er lykkedes at få forhandlet et resultat, der tager meget mere hensyn til naturen end oprindeligt:

Citat "Mindretallets mange initiativer er i godt samarbejde med Dansk Folkeparti nu resulteret i et langt bedre beslutningsgrundlag for et testcenter. Dertil kommer et resultat, der på en ansvarlig og god måde afvejer de mange forskellige hensyn. Et resultat der tager markant større hensyn til natur og miljø med mulighed for en meget miljøvenlig implementering."

Steen Gades indlæg er et udmærket resume af betænkningen til loven og, hvad der er foregået under hele processen fra annonceringen af placeringen af testcenteret, frem til SF indgår i aftalen om placering af

testcenteret i Østerild. Man kan i en vis udstrækning tale om hegemoni, idet denne aftale betyder, at der nu kan udpeges en vinder i diskursen om, hvor vindmøllerne skal ligge. Taberne er således artikulation B, som hovedsageligt bæres af lodsejerne, og foreningen for bedre miljø.

Nodalpunkter

Beslutningsgrundlaget: præget af mangelfuld forberedelse; ensidigt fokus på Østerild; problematisk inddragelse af borgerne; VVM-undersøgelsen er ikke grundig; tager maksimalt hensyn til natur og miljø samt de omkringboende borgere; afklaring af forholdet til EU's beskyttelsesdirektiver på naturområdet.

National betydning. helt afgørende, at Danmark får et testcenter, udvikling af Thisted Kommune som førende energikommune

Naturværdier: etablering af erstatningsskov; kompensation for øget kvælstofudledning, afværgeforanstaltninger mm. vil kunne blive rigtig effektive og gode; Naturhensyn og miljø - blandt andet i forhold til skovfældning - har været meget lavt prioriteret

Interview med Steen Gade

Steen Gade er en af de første, jeg interviewer, og han giver mig en grundig beskrivelse af processen, som han har oplevet den. Ifølge Steen Gade er det det sjuskede forarbejde, der skaber de fleste problemer. Der har været al for kort tid til at lave et ordentligt stykke analytisk arbejde (VVM og alternative muligheder), der har kunnet bruges som beslutningsgrundlag. Han mener, at Østerild er den bedste placering, nu hvor de andre placeringer er blevet undersøgt grundigt. Han understreger dette ved at fortælle, at han selv er opvokset på Thisted kanten, og at det skærer ham i hjertet, at det skal gå ud over Østerild klitplantage. Steen Gade mener samtidig at SF og S har haft en særlig rolle i processen, nemlig at de har fungeret som en slags mæglere. Steen Gade og Flemming Møller Mortensen fra Socialdemokraterne har således samarbejdet omkring at få ændret lovforslaget, så der tages mere hensyn til mennesker og miljø. Og det, mener han, er lykkedes rigtig godt. Samtidig har de arrangeret borgermøder, da de mener borgerinddragelsen har været alt for dårlig.
